

645
1967

תחנת המידע והסיוע
למחקר ופיתוח

מס' 12, 1967 ע.

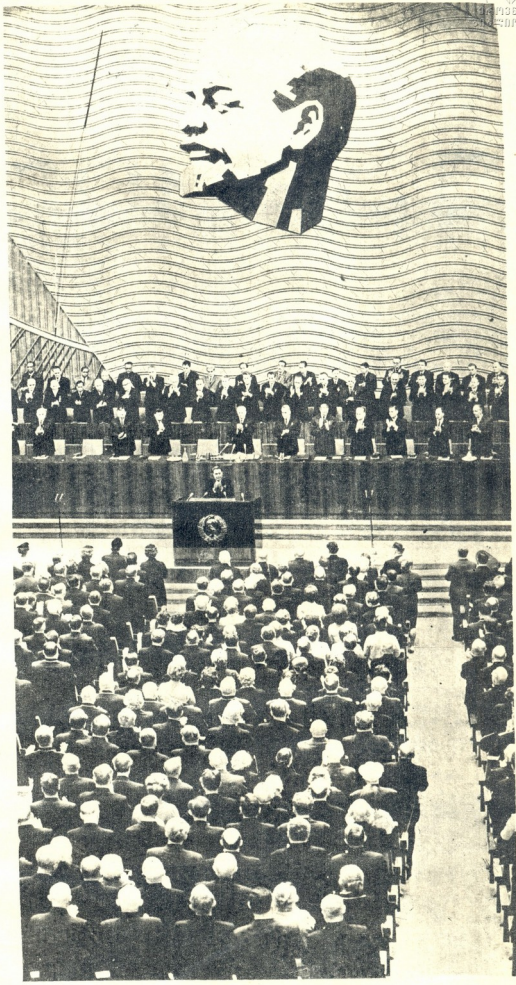
სახელმწიფოებრივ კართველ მეცნიერს, აკადემიკოს ილია ვეჯუას დაბადებიდან 60 წელა შეუსრულდა. მის სახელთანა დავაშორებული ქართული მათემატიკური სკოლის მიღწევები, მისმა შრომებმა დიდი როლი შესასრულეს საბჭოთა მათემატიკის განვითარების საქმეში.

ცხოვრება და მოღვაწეობა ამ შესანიშნავი ადამიანისა, მაგალითია ჩვენი ახალგაზრდობისათვის. მაგალითია იმისა, თუ როგორი უნდა იყოს საბჭოთა ადამიანი, მეცნიერი, აღმზრდელი. ამიტომაც აღნიშნა ქართველმა ხალხმა მისი დაბადების 60 წელი — აღნიშნა სიუცარულით, ზეიმიით. ამ ზეიმის შეუერთდა გამოჩენილი მეცნიერის აღზრდილთა და პატივისმცემელთა ხმა მსოფლიოს ყოველი კუთხიდან.

უფრო აღსაქართველოს ქალის რედაქცია, თავის შვითხველებთან ერთად, გულთბილად ულოცავს პატივცემულ ილიას მისი დაბადების 60 წლისთავს.

10.385

სსკ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის უმაღ-
ლესი საბჭოს, რუსეთის სფსრ უმაღლესი საბჭოს გაიმ-
თიანეებულ საჯარო სხდომა, შიდაწინილი ღილი ოცდოთხ-
ბრის სოციალისტური კავშირების 50 წლისთავისადმი.

მოსკოვი, კრემლი, 3 ნოემბერი 1967 წ.

ფოტო ვ. ევაროვის და ე. ხავოსტიანოვისა

საქართველოს
საგარეო
საზღვაო
საზღვაო
საზღვაო

ვერსკებილი

მარჯვნივ წახვალთ, ხეივანია, მარცხნივ — კვლავ ხეივანი, მიუს-მიუსვევთ და, ისევ ხეივანში მოხვდებით. და ხეივანთა ეს წყება, თვალსაწიერამდე გაშლილ მინდვრებზე რომ არიგ-ჩარიგებულა, საოცარ მყუდროებასა და სიმშვილეს ქმნის. მაგრამ, ახლა შემოდგომაა და არავის სცალია ხეივნებში განმარტებისათვის, შენიღბომა და ხეივნებს გადაღმა დიდი ცხოვრების ცეცხლი ბრიალებს. ზვრებში რთველია გაბადებული, ქალი თუ კაცი ვინას მოედებია. უგრნით დატვირთული მანქანები გუვევით მოქვიან ვენახებიდან, წამით ხალ-ვენახების მთავარ შესასვლელთან გამართულ სასწორზე შედგებიან და მერე თილისის მიაშურებენ, ვაკე-თილისის შევესებობის საბჭოთა მუწრნობაში დაკრფილმა უგრებმა ბევალ სუფრა რომ დაუშვების დედაქალაქელეს.

რთველია ვაკეთილიმი და ჩქარობენ. ამ დროს ანიდი სანდო არ არის; ჩქარობენ, შეასრულონ საოქტომბროდ ნაკისრი ვალდებულება — მიკრაფონ 900 ტონა უგრები და დედაქალაქის მზრუნველს გაუზუაინონ.

აღმინისტრაციული მენობა საანგარიშო დარკობს მუშაკებს დარწმინათ, სხედან ისინი უხოდ მაცილებთან, არჩაუენებენ საანგარიშობებს და არი-თორტრებს, იწერენ, შლიან და კვლავ იწერენ ცოფრებს.

ახლა, თითქოს, მარტო მე ერთი ვარ მოცლილი. დაღვივარ აღმა-დაღმა, დაღვივარ და დაღვიძებ მუგრნობის დირექტორს იოკიშე კავიალაქეს, შინაურულად ყველა რომ იაშა ემასბს.

— დღისით გატიორლებათ შისი ნახება, — მუენბება ყველა, — ხან რომელი ფართობია და ხან რომელიცა. მხოლოდ დამის 11 საათზე შემოდის თავის სამუშაო ოთახში. მანამდე თუ დადილით...

ერთბა მიობნა: ათითდე წუთის წინ ზოთა ტაბაკაის ბრიადაში ენახებ, იქიდან ლეგლა თარეამაის ბრიადაში აპარებდა წასვლასო, მეორემ: მთავარ შესასვლელთან მოყვარი თვალის, მუგრნახობის განყოფილების უფროს ავრნობის ელაპარაკეოდოა, მუსამეშ კიდევ სხვა მიობნა...

მუგრნობის პარტიული კომიტეტის წლივანი თინა აბზონამე რომ შენახა? ახლა, ალბათ, ჩეტვის ვერგის მოცილებს, ფართობიდან ფართობში დატარებს... ანდა რა ვაპირებს ასეთი სა-მურკი საქმეების დროს, მთ უნებებს, რომ შესანიშნავად იცის ვენახის აგ-უარტი, — განათლებით:

მუგრნობის პარტიის მდივანი, თინა აბზონამი

ავრნობი, შვიდი წლას მანძილზე მოწინავე ბრიადადრი იყო შევენახობის განყოფილებაში.

სხვა გზა არ არის, უნდა დაღვიძლი, მანამდე რამდენიმე ცოფრს და შინაცემ მთავრ ჩავინიშნავ. თუმცა ვეგობ, შირალმა ცოფრებმა მოყვები ნათელი წარმადეგნა ამ დიდ და კეთილსაქმეებზე, რაც აქ, ვაკეთილიმი, მუგრნობის კოლეტირება დაატარალა, დაატოს იმ სურათი, თუ როგორ აქცია ათი წლის მანძილზე კაცის ხელმა ასობით ჰექტარი ხრ-ოკი მუშა მალწარად, თუ როგორ შეუქნა და გააძღურდა ითილისის ზღვის მიდამოებში შევენახობის შეთანხმავი საბჭოთა მუგრნობა — ვაკეთილი.

ცოფრები და ფაქტები ზოგჯერ რაიმეს მაინც მიგვიანებენ:

მუგრნობას 1957 წელს ჩაყვარა საფუძველი. მას გადაეცა 3,000 ჰექტარზე მეტი მიწა (არ დავაკვირდეთ, ეს ვაუტბესული და ხრიოკი მიწა იყო და სა-ხელოვ შენადური — ვერკეული ერქვა). გავიდა ათი წელი და ახლა ამ ადგილს ვაკეთილი ქვეა და მის მიწებზე 600 ჰექტარი ვენახის ზეგნება გადაჭიმული; 444 ჰექტარზე ხეხილის ხალე-ში შრიალებენ, 40 ჰექტარზე დეკორაციული მუგრნარეფი იწონებენ თავს, 41 ჰექტარი ჭრის-ბარა მარცაგებს (კავალა, ალვის ხეებს, წიწვიან შექნარებებს) უჭირავს, 90 ჰექტარი — ქარსაცავი ზოლებს სოქვენ სიმინდლავ (წლის, შავალითად, 50 ჰექტარზე იყო დათესილი), საშემოდგომო ქერსაც (100 ჰექტარზე დათესეს), მკვთო 128

სრულა. 1965 წლის მაგებლების მიხედვით ორივე შრომის წითელი დროშის ორდენით დაჯილდოვდა.

მეურნეობის კოლექტივი ამყობს იმ ადამიანებით, რომლებსაც პირველი ზარი დაურეს ამ მიწებებს და ასევე იმ პირველი დღეების შემართებით მუშაობენ. აი აგრონომი, მებილოგის განყოფილების მმართველი, სიტყვაებში აღუქმანდრე ქედლიშვილი (მან შიგონა, თუ რა გაჭირვებით გააშენეს პირველ წელს 55 ჰექტარი ხტილი და 50 ჰექტარი ფენასი, რა წლებში

მათავაზნ ცეროზისტატ გალინა ნარკოზოვსკა, რომელიც სხვათაშორის დაარსების დღიდან წევრული შობის მუერნოვში, თითქმის მოთავაზნაგაგონის(სსსრ) საოქმული. დირექტორი ჯერ კიდევ არ დაბრუნებულა. ქუჩაში გამოდივარ. აღმშენებარცაეკული სახლის ეზოში წითელი ვარდები ბღღავალებენ, მთელ ქუჩას უღება მათი სურნელი, ქუჩა სწორია და ასფალტით დაფენილი, იგი სხვა ქუჩას ერთვის, ასევე მოასფალტებულა და სწორის. მეურნეობის ენტარი ახლა ქალაქის ტიპის დასახლებული ადგილია, პატარა, კოხტა და ახალი-

სული მხვათღებმა პირუტყვი, 2.403 სული ცხვარი, 91 ორი.

მეურნეობაში სამუშაოთა 80-85 პროცენტი მანქანებით სრულდება. ვარცთილილთა განაწარეულებაშია 60 ტრაქტორი, 2 გრეჯავატორი, 1 ბულდოზერი, 1 გრეიდერი და სხვა სასოფლო-სამეურნეო იარაღ-მანქანები.

ათვისებული მიწები მთლიანად სარწყავია პირველ ხანებში მეტისმეტად უჭირდათ. წყალს თვითღინებით იღებდნენ სამკორის ზემოთარტრალური არხიდან; ჩადგნოდა ქალი და კაცი კვლეზში და ნარგავებს თითქმის უმარჯებდა წყალს. ახლა თბილისის ზღვიდან და ხიონის წყალსაცავიდან წამოიღო წყალი დახერული ჭელით შედის ბალ-ვენახებში, 520 ჰექტარი ნარგავები ხელოვნური დაწყანებით ირწყვება.

მეურნეობას 543 მუდმივი მუშაბელი ჰყავს (მათ შორის 250 ქალი). ისინი 30 ბრევიადშია განაწილებული. 7 ბრივადის ტალები ზელმძღვეანლობენ, შეიდეგ — უმაღლესი აგრონომიული განათლებით, აი თბინი: ზოია ტაბატაძე, ლეილა თარამაძე, ქეთევან ბუაძე, ლამარა მამაცაშვილი, თინა ზურნოვილი, მყვანა გვეგუაძე, თამარ ხაბაზიშვილი. მოწინავეთა შორის ზოია ტაბატაძეა და მელეა თარამაძეა ასახლებენ; პირველი მეგნახეობის ბრევიადრია, მეორე — მუხლითობა. შარშან თითოეულის ბრევიადამ წლიური გვემა 104 პროცენტით შეა-

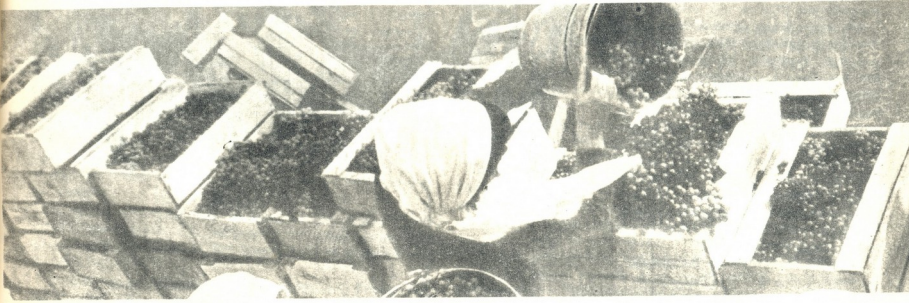

ახალი საბავშვო ბავაზალის შენობები

რწყადნენ ნარგავებს), მებილოგის დარგის ბრევიადრები: ცოლ-ქმარი ლეილა თარამაძე და ვახტანგ წყალაური, მევენახეობის დარგის უფროსი აგრონომი ივანე გონაშვილი, მევენახეობის განყოფილების მმართველა გუგური ჭაჭოძე და შრადლი სტვა — მეურნეობის ბიონერები არიან. ამ ადამიანების, მთელი კოლექტივის საქმისადმი სიყვარულის, დაუხარული შრომის შეხებებით მეურნეობა სახელმწიფოსათვის უკრძინას და ხიონის მიყიდვას და ახალი ფართობების ათვისების გეგმებს წლიდან წლამდე ვალაქარბებით ასრულებს. შინაშენელოვანი გადამეტებით სრულდება საოუბილეი წლის ვალდეზბულბანიცი: 900 ტონა უკრძინისა და 428 ტონა ხილის ნაცვლად სახელმწიფოს ჩაბარებენ 1.000 ტონა უკრძინს და 630 ტონაზე მეტ ხილს. მომავლის დიდ გვემება აქუთ დასახული ვარკეთილბუნი: 1968-1969 წლებში უნდა აითვიოს 400 ჰექტარი ახალი ფართობი.

ახალი კეთილად ნაგები 1-2 სართულიანი კულტურული და საყოფაცხოვრებო დაწყებულბათა შენობები და საცხოვრებელი სახლები (მეურნეობის მუშაკთათვის ღღვადლეობით აშენებულა 8. 600 კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი) აშენებენ მას. საოუბილეი წელს ახალი ნაგებობანი შეემატა ვარცთილს: სამულო სკოლა (პირველი ზარი ამ სკოლაში 1 სექტემბერს დაიწვია), საყოფაცხოვრებო მომხახებრების კომბინატის 2-სართულიანი შენობა, 250-ადგილიანი კლბოი, რომელიც სწორედ საოქტომბრი ზეიმის დღეებში გაიხსნა და 800 ტონა ტევადობის მაცივარი. შენდება 2.000-ადგილიანი სტადიონი.

დღივ ოქტომბრის საყოფელათო ზეიმს ვარკეთილის პატარა მოქალაქეთა ზეიმად დანებება: მათ მიღეს საინტერესო პროექტით აშენებულ კომპლექსური ტიპის ბაღისა და ბაგის შენობები.

საბავშვო ბაღში ერთი მეტად საგალალოდ დაწყებული და ვარკეთილის მუერნობის ხელმძღვანელია გულსმწერებით კეთილად დაბოლოებული ამბავი მოიხატონ:

მარშან შემოღობაზე ჩვენი თერნალის რედაქციამ ერთი ახალგაზრდა ქალის წერილი მიიღო. იისმა შინაარსმა შეამფთხა რედაქციის კოლექტივი. ქალს თანასოფელი ვაგი შეუყვარდა. თითქმის გასცე უყვარდა იგი, სიკვდილამდე ერთვულბას გფიცებოდა, ბროლის კოჭის ამუნებას პირღებოდა. ქალის ოჯახშიც დადიოდა, როგორც მომავალი სიძე. ქალმა საბავშვოწერი შედღმა დაუშვა და ამ შედღიანა კინაღამ მსხვერპლად შეეწირა, იგი მიენდო ვაგს. მავრამ, როცა ბავშვი გაჩნდა, ვაგმა თავი შეირყხენა: მოატოვა ქალი და საკუთარ შეიღზეც უარი თქვა. გაწერულბაში ჩავადნილი ახალგაზრდა დედა მოზღბუბაც არ დანდნეს, გატრე გამაოდეს, მამა მოკელითაც დაშურა. ასე დაჯარვა ქალმა თავშესაფარი, სამუშაო და ჩრდილიც მიაყენა საკუთარ კეთილ სახესს. ახლობული ადამიანებისაგან შერისხული, იძულვული გაბდა თავისი ჩვეილით ვარკეთილში, შორეულ ნათესაგნ შეზინებოდა. და ეს ქალი რედაქციას შევლას სიხოვდა: თუ თქვენც არ დანდნებრებით, თავის მოკლიან მეტა ადარაფერი დამარტნებიათ. რედაქციას წარმომადგენელი ვარკეთილში გაიგზავნა. მან ინახულა დედა-შვილი და შემდეგ რედაქციის საბელით სიხოვო შეურნობის ხელმძღვანელბას — დამმარტოღდენე უწყო ქალს, აღმოჩინათ მისთვის საარსებო საშაულბა. მუერნობის დირექტორი და პარტიული კომპეტისის მდივანი გულსმწერაღღდ მოუკიდნენ რედაქციის თხოვას. დამმარტნებია ხელი გაუწოდეს ვაჭირვებაში ჩავანრიღ ბადამიანა, გაამუნდნეს, საბავშვო ბაღში გაგზავნეს სამუშაოდ, ბავშვიც იქვე მიავყვანინეს, შემდეგ კი ბინაც მისივე ახალაშენებულ სასოფრებულ სახლიში.

ვარკეთილი სიმბოლიური სახელი აღმოჩნდა. ნამვილიად კეთილი საქმეები კეთღება ვარკეთილში!

დაბავშვობამდე მუერნობის მუშაები 60-60 სექტარით გაზრდიან ვენასის ზგრებას და ხმბილის ბაღებს, 10 სექტარით გააფართოებენ ქარსაცე ზოღებს.

მერე თოვლი ჩამოცვიდა, მავრამ როცა გადამი-ზამორებს და გაზაფხული შენაოღებს კარს, ისე გაიღვიძებს მუერნობის ბაღ-ვენამბში დროებით მიიწინებული სიცოცხლე, თოვრად და ვარდისფრად აფეთღღება ხეხილი, მერე ყვავიღა სასოული მუერვლები უწყო-უკვლი ბეტაღს დაიწყებენ, უწყო მოგვიანებით ნაყოფი ტრტებს დაუსრისი ვაღბა და მხალბ, აღუბლისა და ბღის, ქლიავისა და აბმის, ლღვისა და მროწეულის ხეღბა... ვაგს ცრემლები დაეღინება, ამ ცრემლებს ბუნების ბრტნი გამარჯვ უტკიბღეს წვენად გადააქცეეს, ვაგს მტრეღენში ჩაუყენებს, ჩამმარტნებს, სიამით რომ მიიბრთვას გაცნა და მის მომეცანს მარჯუნა დაულოციოს.

8. აბალანდამი.
ტკომბერი.

ყიძისხვევა

მ ო ტ ბ რ ე ა

შხატ. რ. თორდია

მიმე წამოვიდა მიდიოდა. ჩქარი სიარული არც შეუძლო, ყველანაირი მოწივით ახლოს უნაროდა მზე. ის კი შეუღებულად მიდიოდა, ხალხსაც და მუსყარს არიდებდა თვალს. პედაგოგიური ინსტიტუტის კიბეების სტუდენტები გოგონები შეეჩვენენ წინ, სიცილითა და ხმაურით გამოიბოდნენ. „რა მოურიდებლად იყინან, რა ნაბეჭდო ასეთი სასაცილო!“ — ჯაგრობდა ის და მიდიდა წინ. ვიღაც უკნობს შევითხარ:

— სად არის უბნის სასამართლო? — გამოვლენა დაწვრილებით აუწყრა იქ მისამართული გზა და იმის კითხვა კი დააპირა, რა სახეზე გავცხადებდით სასამართლოში, მაგრამ იგი სწრაფად გაეცალა. სასამართლოს შენობა მტკიცესებდა პატარა მოთხენა ადამიანური გუნების მოსაწყობად დადგინდა. განდრეკილი ხალხი ირავდა, მამაკაცები პროცესის მოლოდინში პაპაროსს ქაჩავდნენ. ხალხს შორაბალოს გაუჭურდა. შუბლი შეკრული ქვირთა. აიგებდა პალატისმივლმა ახალგაზრდა ქალმა გაიბინა, მუცლის ყდები გვირა ხელში. მიხვდა, მდივანი უნდა ყოფილიყო და დარბაზის კართან გაერქდა.

— ვერ მტკიცებო, რაზმების საქმე გაირჩევა თუ არა დღეს? ქალმა გვირა იცინო.

— როგორ არა, ორი სამოქალაქო საქმის შემდეგ თქვენი საქმე გაირჩევა. მოსამართლე ნუნე გველუბინაინა.

— ქალბი მოსამართლე?

— წინააღმდეგი ხართ? — მივიანს ხანაშაღა გაეცინა და თეთრად მიჯრული კბილები აუვლავდა. მერე სწრაფი მოძრაობით გატრიალდა. გვიან ახივებული აზრები ქვირთა, ის ფეხობდა — სამსახურებრივი იგარკების შემთხვევაში ქალს მტკიცე და მტკიცე გული აქვს, თუ სასამართლო საქმეში ხელში ჩაიგდოს. რაზმებზე გული ჩაქვიდა, დარბაზში შევიდა. ნაყინი ქალს მოკრა თვალი. ქალბი ხანძირებული იყო, მაგრამ მოქმედებდა. ბევრი ლაპარაკი უყვარდა. არც სასამართლოში ისინებდა. მტკიცე ენებებოდა, ენერჯიზებული, აღმათ არიგებდა, როგორ ვლასარავა ვლასარავის წინააღმდეგი, რომ საქმე მივიდა. მალაღი, ბანჯგალიანი ქუჩი ეტარა. განუწყვეტლად ამოიარებდა თავს და ყალბი, ენული საყურეც არ ისინებდა. რაზმები ამ ადგილს სწრაფად გვიცალა და მომირებოთ დატოვა კუბეში.

„რა უნობარი ჩემს შეილს, რომ ამ მოთხენას ჩემი საქმე ამ ქალის საქმესთან არისა რატომ უნდა ირჩიოდეს?“, — დღეა დარწმუნო, ივდა და კრულ ვირობდა: „მერე რა, რომ შეილაამ მანეს არ დავთვებო, ვინც რა უნდა თქვას.“

დარბაზში მტკიცე სასამართლოს ფეხზე აუდუნენ. ისიც წამოიგდა, მაგრამ შეუღებულმა მანე გამოსცდოდა. — კიდევ ვარცხი, ჟურსტისებრი საქმეები გაირჩევა, მანამდე ცოტა მომეხდები. — ახალგაზრდა კაცი ეკლოთან

ცხოვრებაზე ურას ამბობდა, ბრალს დებდა — ავი ხასიათისა, თან ძუნწი არას, ჩემი მოზობებისათვის ცველაფერი ენანება და ხშირად უდაზნაშაულოდ ეჩხებებო. ქალს, იმის დასამტკიცებლად, რომ კარგი და სათნო ხასიათი ქანდა, მოწყვეტად მუზობლის ქალები წამოყვანა, მკვლად დაგვიყვანა, რომ სასამართლოს წინაშე სათნო და მშვიდი უნდა ყოფილიყო. ქმრისაყენ გააფორებოთ გაიწია...

დარბაზის კარი ხშირად იღებოდა, ხალხი განუწყვეტლად მოძრაობდა. რაზმზე თავისთვის ივდა, დარბაზში შემყველით და გამშვილეთ არ აქცევდა ყურადღებას. ვიღაც მალაღ-მალაღმა ვაგაცხა, წითელმუცვადი-ფარებულ მადიანს წინ გაუარა, მოსამართლის შეწყვეტულ სახეს მომზინა-ლავმა დიმილმა გადაუარა და მარტო მანინ შედგო, ლამაზი რომ იყო. მოხელმა პროკურორის ცარილი სკამი დაიკავა.

— რესპუბლიკის პროკურორი მოვიდა. ხომ არ იცით, იგი საქმის განჩინებას დასწრება? — ეთიხებოდა ხალხი ერთმანეთს.

„ჩემი საწინააღმდეგოდ მოიყვანდნენ, ამა, სხვა ვითვბი მოვიდოდა, გადაწყვეტილი ავიყო რომ განტეხინი“. — ბრაზოდა რაზმზე. მკვრად ერძინოდა — უვევ მოტეხილი იყო. კალსტების კავშის თანდა შეინანა, რომ ხშირი სუნთქვა როგორმე შეეღებოდა. მთვრე პროცესს თითქმის არ უღებდა ვერს. იფაც, მოხუცისა და ახალგაზრდას შორის ლამაზი სახელი ჩამდარაყო. მოხუცს ძანდუნან, აყანაგულეულ ხელში აუარებელი სახუთი ეტარა, რომ სახლი ზამ ეყურთოდა. არ იმეტებდა, პატარა წილს აძლევდა ბიუს. ბიჭი კი ცრუნდანი თვალებით ივდა და ბევრს თხოვლობდა, ცხოვრების მოსაწყობად მვირდებოდა... მოსამართლე ფეხზე ივდა. მოსაწინააღმდეგო და მოსაუბნისთან თავაწყვეტილი სურვილებს შეაკვებდას მონიხოვდა. რაზმებზე ხელი ჩაიქვიდა და მთვრე მარტო გაიბედა.

იქ ორი ვეკლე ურასმეთთან ლაპარაკობდა:

— ამა, შეხედეთ მოსაუბნეს, თითქმის ურასმეთთან დაბალი ინტელექტის პატრონია.

— ვე მარალია, — უხასუხა მთვრე, — დანამავებებს რევიტრაციამ დადასტოვდა, ბრალდებულებს ურასმეთთან ან დაბალი განათლებისა, ანდა ლოთი; გინორი კაცი ხომ საქმეს თვითონ მოაწერავებს.

რაზმზე მტკიცედა. გამოადგებას აიბრებდა, მტკიცე სწორედ ამ დროს მისი დეკან ამოკითხის ფეხზე წამოიგდა. ივევ დადგმული სკამის ზურგს ხელი დაკანდნო და შემტრითი თვალებით პროკურორისაყენ გაიბედა.

— თქვენმა შეილმა სარჩელი აძინა, თქვენთან ბაღს მოითხოვს სახლის ასამუშაველად, თქვენ კი ურას ამბობს, — გაიანს მოსამართლის ხმა.

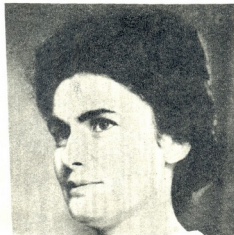
— დას, უარი ვუთხარა, მაგრამ ჩემს შეილს სარჩელი არ აღუტრავს. ხელდა, უარი შეილი არც არის ამ, — ექიშმა დარბაზს გამარჯვებულეთი ვადებდა, — ჩვენს ცხოვრებაში ესმამე ადამიანი ჩავიდა და ის...

პროკურორმა პირდაპირ გაიბედა. უყანაგულე რთვნი ქალბი ივდა. მკვრადს ბურვის საყვლოში თიგი ჩავიდა და დაბალი, ადგნაგულე თვალი

კუანურობა, სიგჳიხა, ოპ ვიჩიუნი...

საქართველო
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საინფორმაციო
სისტემა

თეთრ პალატაში დამე შემოჭრას ლამობს. შიში და სიჩუქება ვიწას საწოლთან. დედა კანკალით დასაქურებს გაფითრებულ ჩვილს და ამაოდ ცდილობს ექიმის სახეზე რაიმე ამოვიკითხოს. ექიმი თითქოს შვეიდადაა; ახლა ის წინს უკეთებს პატარას და დუმს.
— რა სჭირს, ექიმო? — ვვლარ ითმენს დედა.
— ტოქსიკური დისპეფსიაა.
— გადარჩება?..

ის არ იმედებს დედისაგან. შუბლს ისრებს, პატარა პაციენტის წყნარსფერ სახეს დასცქერის.

— პლანზაა საჭირო — ამბობს ბოლოს.
— რაო?..
— თბილისში უნდა წაიყვანოთ...
... და მანქანა თავწვეტილი მიჰქრის გურჯაან-თბილისის გზაზე. შუქი ჯანბნის ღამის წყვედადს, მთრფასთა ყველი წუთი...

ექიმის კალთაში ძლივს სუნთქავს პატარა. გათწვეტილი აქვდის წყალს. წყლის დიეტა აუცილებელიაო, ამბობს ექიმი.

ფედის გულში ისევ შიში სადგურობს. მაგრამ იმედის ძაფე არ წყდება. ეს ძაფე ექიმმა გააბა დედისა და ჩვილის გულს შორის. ექიმი ცდილობს, არ გაწყვედს იმედის ძაფე, ამხნევებს დედას. თვითონ კი ხედავს, როგორ იოვდა მის ხეშემა ბებუნა და მზეული მითი არსება ერთ სურვილად: კვდილი: მალე, მალე!

განა სინდისის ქურაა აწუხებს! რაც შეეძლო, გააყვას; ყველა ზომა მიიღო, ყველა საშუალება იხმარა. საშუალო დღის შემდეგაც არ მოსურებია ავადმყოფი, მეჩე —ღამეც.

— თუ შეიძლება, უფრო ჩქარა! — ებნებება მძღოლი.

ფიქრები ერთმანეთში ირევიან. არა, არ კჭონია შემხსხვევა, რომ ავადმყოფს მის კალთაში დადგინოს სულე.

თუმცა ცხოვრების დიდი იატორია არა აკვს ახალგაზრდა ექიმს, მაგრამ მის სახელს ჩრდილი უკრ არ მიდგომია, შუქით კი ბევრჯერ შემოსილია.

1955 წელს დაამთავრა წარჩინებით ლილი გუგუნიძე თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის სამკურნალო ფაკულტეტი; თავის რაიონში უნდა და მუშაობა, მაგრამ ყაპარდობი გააშფუქეს... ვაქცინაცარა. იქ მწელი და ს ჰატორი საქმე მიანდეს ახალბედა ექიმს — პატარა საავადმყოფო ჩააბარეს...

დაიწყო ახალი ცხოვრება: ლამებოს ტყეზე, პაციენტებზე ფიქრი, ძიება. მეჩე გამოჯანმრთებულზე ავადმყოფების ღიმილი და გულთაძლი მადლობა, მკამყოფლება და ენით აუწერელი სიხარული...

მეჩე ლილი მშობლიურ გურჯაანს დაუბრუნდა და სკოლის ექიმად დაიწყო მუშაობა.

1958 წელს ის გურჯაანის რაიონის პედიატრ-

რად დანიშნეს. აქ უფრო გამიჩინდა მისი ორგანიზატორული უნარი, დიდი პასუხისმგებლობა. ახალგაზრდა ექიმმა ენერგიულად მოიკიდა ხელი რაიონში ბავშვთა შორის სხვადასხვა დავადებების გავრცელების აღსაკვეთი ღონისძიებათა გატარებას. ბავშვთა შორის დონორტვიით დაავადება მინიმუმად იქნა დაცვანილი. ხოლო ამ ავადმყოფობით სიკვდილიანობა ლიკვიდირებულია.

ლილის ინიციატივა, ბავშვთა ახალწოლიანი პალატის საცვლად, ახლა გურჯაანში ბავშვთა ოჯდაათსაწოლიანი განყოფილება რომ არს.

ლილი გურჯინძე თავის პროფესიის განვითარებაში მისთვის არ არსებობს დრო, სიძნელე, წინააღმდეგობა. ყველაფერს ძლივს ექიმის პუბლიკაცია, სიმბატე, ოპტიმიზმი...

...აღმავალითი ცა ნათლება. დედაა აღიანი.

თბილისი უკვე ახლია. ექიმი თვალს არ ამორებს პატარა პაციენტის სახეს. წამდაწუმ ამქვეს კოხთი წყალს... თითქოს დაპატარავდა, დილია ბებუნა, თვალში ჩაუცვივდა. ლილის შიში იპყრობს, მაგრამ არ იმჩნევს. არ უნდა ააქეთიონის სიდაც განვირგებული და აგრძელებული დედა, არ უნდა გაუწყვიტოს ამედის ძაფე...

ნეტაც გადარჩება?.. სადაცაა თბილისში შევა მანქანა, შორიდან ჩანს განაჩასებელი კსაკი. ექიმისა და დედის გულშიც იმედის შუქი მატულობს. ოღონდ თბილისში მიადიონ და...

ახლა სხვა პაციენტებიც აკონდება ლილის, რამდენი ღამე გუტებია, რამდენი შიში გადუტანია... რამდენჯერ უნუშეშებია დარღისაგან რქეფშრბალი დედა და საყუარის ძუძუ მიუწოდებია პატარა ავადმყოფისათვის...

როგორი მძიმე იყო ლია ხალიდაშვილის მდგომარეობა... დედამ იმედის ექი დავარა, ძუძუსაც აღარ აწოვებდა ჩვილს...

ლილიმ იქ ვარჯილი არ დაქარა და გადააჩინა კიდეც ახლა ლია წიწისფრისისა, ენას იტყუება და დაბაზაუტეს...

ექითონი საჯანმყოფოც არ იყო უკეთეს დღეში. თანა ვაგის დედას ერთადერთი ეკონა ენულებოდა ხელიდან. მასაც ლილიმ დაუბრუნა სიცოცხლე.

ასეთივე რამდენი იყო, მუ მთოვლის. მანქანა საავადმყოფოს ენშიმ შესრიალდა. ლილის ნატრობი ექიმო გამოეცხა.

...გოჯას ახლა ორწოლანატორიაა. ლპარაკი კი არა, ლექსიც ბევრი იყის. როცა მივი თავის ვეტილისმყოფობის დიანასავს, სახე ვაგებარება, თითქოს გრძობს, რომ მან ატყეს სიცოცხლე.

ლილი მუთაუერებს პატარას. ორთავე ილიმება ყოფილი პაციენტაც და ექიმობა.

ეს კეთილი ღიმილია.

თბარა გონლაშვილი,
გურჯაანი.

უკრემა

მ. მ. ბ. რ. ბ. ა.

შახტაგის დ. წარსული შედეგი

საქონის გამო ტვირთი დავის დროს, არის თავში, საგრუპირაციო ზუსტის ფაქტის მქონე შედეგი შედეგად.

ოცდაათწლიანი სოფელი ახორციელდა. უფალი შიშა მოცუვა და ვანდატების ჩამოხვედის დროდა. მართალია, პოლიციის განყოფილებაზე სოფელიდან ექვსი საათის სავალი გზა იყო, მაგრამ ბორცვოვანი მხარე თუ არაინ ჩაიხანდა, რა კვირასაც რომ გაეცდო, სოფელი არაინ შემოვიდოდა. თავანდელმა სოფლებმა ეს გარემოება უფლებზე გვიან მოისურეს.

შეორს სოფლის უსუცესებმა უვანანაშ, ჰუსტის მამის — მეფელ-დავას გასწვრივ მოყარეს თავი. შეტყობის, ფაქტი მქმედის შიშადან, მისი მოხუცებულ დედის გარდა არაინ დაესწრო. მოხუცი ქალი შეტყობის წინ დასვეს და რომ არ ეჩვენა, რჩევა-დარჩევა დაუწყეს.

— შენ, ეი, დედაკაცო, თუ იჩივლებ, რას მოიგებ? — შიშართა იმამი, — ვინ წავა და ჩვენებს ვინ მისცემს, რომ მეფელ-დავას შეიღმა კაცი მოკლეთ? ანუ რომ მოხდეს, შენ თავში ეჩივებ ან ირჩევ რაბა-ქალაქში წახვლა მოგიწევს; უფელ წახვალზე რომ ან ზოი დღეს დასწარავ და ვინ გაგვრებავ; უნას ვინ მოეცდის, შენს საოცარ საქმეებს ვინ მიხვდება? დაბა-ქალაქზე უფიხი რომ დღის სავალია.

შენ მიხვალ და... მოწყობები არ გამოცხადდენ, ერთი კვირის შემდეგ ჩამოდი, შენი საქმე გადადებოდა... — ვიხვებინ; თუ შენვე მოხვალ და დანიშნულ ვადაზე არ მიხვალ, ვანდატები ძალი წავართვენ. გარდა ამისა, შენე ძალიანა რომ მოინდო, თავს ვეღარ დაიხინ და სახლ-კარი დაეწყებოდა. რას იზამ, მოხდა უბედური შემთხვევა. ასე უნებებია დიდებულ ლეიტონს. ლეიტონის ნება-სურვილს სასამართლო გინდა წინ აღუდგე? რა გეწყობა, შენი შეიდი უნა აღარ დაბრუნდება და მოდი, ახა, ეს საქმე მოვაგვარო.

შენ მაინც რა საჩვენებელი გქონდა ფაქტი მქმედისაგან, რომელი სულ კორწილებში დადიოდა და ოცდაათი იხა მარცხდებოდა მოსავალს ქალბეს აქმედება.

ახე, მეფელ-დავას ამის შემდეგ უფელ მხარე შეიწყობს ხელს. რას იხვებ?

სიხლამაშობა მოხუცებულ ქალი გაუფრთხილები აქმედა თავს აქეთ-იქით, დაკორწილი კანდაბოქალი ხელებით ტირილით ჩაქი-დიდებულ ცრემლიან თავებებს იწმენდა და იმასი ღუბისობის უსმენდა. ჰვარდა და იმისი გამოხუცებულ თმა, დაკრეპილი და ქუც-უთონი ხილანდებდა, ხელო ხალხის კონახის გადმოფარებოდა მდებარე ცრემლით დაშფარ ღმერთზე. იგი გაუფრთხილ სიტყვებს ჰდებობდა...

რადღებინ კაცი მოხუცებულ ქალს წინ ჩაუცქედა. ისინი კიდევ დიდას ატყუებდენ და აშინებდენ სახარლო ქალს:

— ახე არ არის, თუ? მა? რას იტყვი? მა? ჩახვიდი თუ არა? სეტყი!

მე დროს კი ცხებარე უვანანის ხალხი, ფრადგანად-ფრადგანულ გრძელ სავსე იყო და უვიდენ მჭებო. ჭეშუპანი ქება იფარა.

ცოტა მოშორებით იღმა გრძელი ქოხებით შეიარაღებული, სულანახული ბავშვების ჭარო. დროგამოშვებით წოვი ბავშვი

დედის ძახილზე გარბოდა, მაგრამ ცოტა ხნის შემდეგ ისევ თავის ადგილზე მობრბოდა და გარინდებულნი დგებოდა.

უვანანაში შეტყობის აუტყობელი გაუფრთხილ გზას... სახარლო დედაკაცი კი შეიღის ცხებარესე წახლელსა და მის სასოფალიან ჩაიფრება. იფრადგანო, ცოტა ხელით ბუხვს უხებრებდა, ცოტა კი სიხეითა და ავადმყოფობით ჩაფრთხულ, ცრემლით სავსე თავებებს იწმენდა. ისე სდარჩებოდა, თითქოს ეწინააღმდეგებოდა, ავადმყოფს არაფერი გაუტყობდესო. ერთმა მოხუცმა კაცმა ბოლიანი ჩაშუღი ხშირ ბავშვები დატყუა და სახლებსაც გარკვა. რამდენიმე ახალგაზრდა ცხებარე სახლში მიავუნა.

სახარბობის სოფლის ცხებარეს იხე თავისი მჭებულბერი ეფრეტი მიიღო... თითქოს ლეიტონი-დარბილი გარდაცვალებო, ცხებარე ისე გახანეს და მალე მიხას მიახანეს.

უვანანა დაწინებულ მეფელ-დავას ფაქტი მქმედის დედის ორი შეტყობი თხა, ერთი ტომარა ტყვილი და ერთი პარტი შეტყობი გაუცხუნა...

თითქმის ერთი თვის შემდეგ სოფლის უვანანის წინ ორი ცხე-სოსანი ვანდარი ჩამოყვებოდა.

ვანდარების დახვარე მოსახლის შიში სდოლიანი აუფარდა. რადგან ისინი დაბა-ქალაქში პაპისაგან გაწყობილებიანი კი არა, როგორც ჩანს, ვადეტიოდენ თუნდენ ჩამოსულნი. ერთი ვანდარი უვანანაში შევიდა, საჩქაროდ აწილა კალმის და სოფლის მამა. სახლისიდან დაწყებულ უფლა დაქიობა. შეტყობი ვანდარი კი სოფლის მოედარზე სცემდა ბოლით.

სულ მალე ეს ამბავი მთელ სოფელს მოეცო.

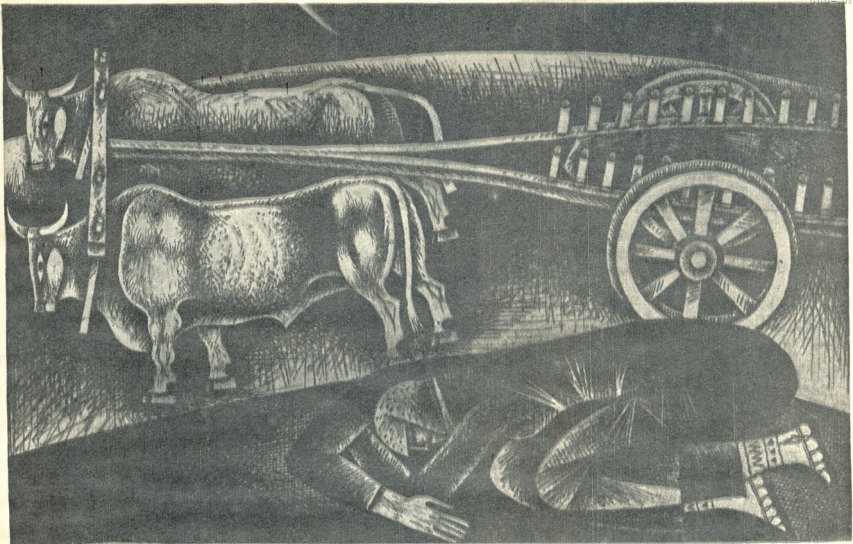
საგრუპირაციო ზუსტისთან ნაზხუბარ ვარის მქმედის, რომელიც ქალაქში შეწადე მუშობოდა. სოფლებსისაგან გატილით მჭებულბის ამბავი საჩქაროდ საშმართელოსთვის ეცნობებოდა.

წესით, პოლიტიკური უნდა ჩამოსულყო და თან ექიმო წამო-ეფარა. მაგრამ აგვისტოს სიყვარულ-პანახეობა რამდენიმე დღე ცხენით მჭვარობა ვერ გახებდა. შეტყობი ერთი ერთოფლი, ფიხივლი და გაჩქარე ვანდარი გამოხუნა. წინდახედულმა ექიმმა კი ვანდატებს უბრძანა — მჭებულბის დადატურების შემთხვევაში მოხუცული საფლავიდან ამოიღეთ და დაბა-ქალაქში ჩამოტანეთო.

ფაქტი მქმედის დედამ დაკითხვის დროს ჩვენება არ მისცა. მარტო იმის ამბობდა, არაის არაფერზე არ ვიდევებო და შეტყობისებო: „ოცდა თუ მოკლდესო!“ — იმასეე პასუხობდა.

თუცა ზღვობის მწარე დღებში გერ არ გაეფრთხილა, მაგრამ პოლიციის ხელში ჩავარდნა მას უფრო მეტ საშინებლბად მიანდა. ვადეტი თავისი უბედურება, ოცდაათი წლის წინთი, დაბა-ქალაქის ბაზარზე, ერთ სოფელს ტომარა ბორბალი მოეპარა და მოწყობე ფაქტი მქმედის დედა დახსენებოდა. ახლა იმანე ფიქრობდა, რომ მაშინ სასამართლოში სრული ექვსი თვე ატყობდა და ამ მოხუცი ოქვას პირველ დამბო. მაშინ ახალგაზრდა მანც იყო და სიარული შეეცოდა. ახლა მქმედისაგან ხომ ვეღარ დაბრუნებდა და მეფელ-დავას

* ევანი — მოხმობა სალოცავად.

გადატრებს კი სიკეთეს არ დაყარია უბედურს და შოშილით მოკვდებოდა.

აი ჩა იყო მიწეში იმისა, რომ ყველაფერი უარყო და ყველაფერი ზღილი ჩაიჭინა.

სამხრამის ვაზს ცენონასაში ვანდარჩებმა სასაღლაისაგან გაქსლეს. სამარის სიღრმე ერთი ადლოც არ იქნებოდა და საწყალი ისეთ მდგომარეობაში იყო, სველამ რამდენიმე ნახვით უკან დაიხია.

ვანდარჩებმა მემდელის ღვდას ურგეში ხარების შეხმა უბრძანებს და იუბნობს: შვილი ურგეზე დაგე და დაბა-ქალაქში ჩამოიტანი, სადაც ექამი შეიპოწმებსო.

— საცოდავი ჩემი შვილი საღლავეშიც აღარ მოხვედრესო, — ჩაილღღღდა სასოწარკვეთილმა დედაკაცმა და შერდში ხელების ცემს დაიწყო. იგი, ანატოლიელი ქალების წესისამებრ, ჩაკუნტული, უხმოდ მოიქცა, ტანს აქეთ-იქით აქანებდა და დახეივით-ლო, გახევებლი მუშტებით მღვდარე ცრემლებს იწმენდა.

ერთ-ერთი ვანდარჩი მიუხალოდა, ჩემის წვერიის თემის ქვევით შეგის და უბრძანა: „ჩხა ადგის ურგეში ვანარაგე.“

ქალმა ურგეში ხარება შეება, გვიმ დაძინილ სახაში ვახვია, მერე ძვილი ღებები ურგეზე დაავსო, შვილი დიდი ვაი-ვაგლაბით ურგეზე დაეყო და თოჯინა დაკარა.

უკვე ღამის წვედარი ჩამოშვარაიყო, გზას რომ ეღვლიდა ვაუღდა. ამაზე-მერე ადრე, სახსრისის შერდვე, ვანდარჩებმა სიღლის მწიხარბლით, იმამი და საერაუროანი მუსიქით თოჯინა ერთმანეთს გადააბეს, წინ გაივდეს და დაბა-ქალაქისკენ ვასწიეს...

მასეთი ქალი აქედან ურგეში, რომელსაც კატარა, მოკრუნხელი, საზღარისოდენა ხარება მიაჯობებდნენ.

ხელში ჯობს ექარა, შიშველი ფეხები წაღღღუწ ქვეზე უცდებოდა და ტირილისაგან ჩაწყვეტილი ხმით ხარებს „იმამო“-ს ვახსილო.

მომეძიმებდ მინავალი ურმის კრიალი ტურების ჩხავილს მდარადა. ზღუხლის კაშკაშა შიფარის მუჭე კი ყველაფერი საოცრად მოჩანდა: არც კი ეტყობოდა, რომ ურგეზე ვანდარჩი იყო; ხარები უღრთი დიდებმა მოჩანდნენ, დამინილი სახასი და დაქვრული ურგეში ძვირფასს, ღამაზა და ახალ სახასიხას მგავდა.

ჯობიანი ქალის ჩრდილი თერთ კვებდა და ბუჩქებზე ისე ახეცავდა მიღლივებდა, თითქოს ცეცხლ-კუნტრუში ვაგმარათავსო. მძირის სუნით გაბრუნებული სამოცი წლის ქალი ურგეს ბარბაციო ძლივს მიხვდებოდა. რამდენჯერმე შეეცადა დასწეოდა ხარებს, რომლებიც ერთხელად ნახეს უნატებდნენ ხოლმე. ხანგრძლივი ტირილით შეხუთული, ხელს ძლივს თოქვამდა.

ქალმა შეცდურა ძალი მოკრთა და აი, ურმის ბოლოს ზელი ჩისკოდა, „იმამო“-ს შესახებ მოიწადინა, მავრამ ამოაღ...

ხელი გაეწეა, მიწაზე დაეცა, მტევრში ამოგანჯღული ისევ წამოღდა და ურგეს წავტანა...

ურგეზე გრილი ქარი ამოვარდა... საგანა შეხამისი და შარვლის ტიტები იაღქანითი ვაუშლია. დახუთლი, წიწყლებიანი ხილხანნი კი შვი ბიარბივით აუღრიალა.

სამხრალი ქალი ურგეს ვეღარ დაეწია, ისევ დაეცა და სახე დანაცრებულ გზის მტევრში ჩარგა.

ოდრო-ოდრო კვიან გზაზე, ქახხითი მინავალ ურგეზე დიკრული ცხეღარა კი აქეთ-იქით არჩეოდა და ღერძის კრიალი შარს, იფხუალებით მოცული მოვართან დახევი ვაგუნდნარავიდ ვაისმოლა.

„ხარები ხანტად მოიქედდნენ წინ და ხურხალი მტევრის დახალი ზეგი ისევ გზას იცინებოდა...“

თურქულიდან თარგმნი
მისილ ჯანარაძემ

სახალხო თეატრების სსსრ-ში

ქვემოთ მოცემული 50 წლითაღმდეგ ბრძოლა დასრულდა არა მარტო იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას...

სურათი 1. მ. მარტინი, "ფიგარო"

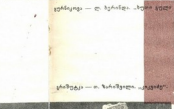
სურათი 2. ვახტანგ კახიანი, "ფიგარო"

სურათი 3. მ. მარტინი, "ფიგარო"

სურათი 4. ვახტანგ კახიანი, "ფიგარო"

სურათი 5. ვახტანგ კახიანი, "ფიგარო"

სურათი 6. ვახტანგ კახიანი, "ფიგარო"

სურათი 7. მ. მარტინი

მისი კარიერის დასრულება დასრულდა არა მარტო იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას...

მისი კარიერის დასრულება დასრულდა არა მარტო იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას...

მისი კარიერის დასრულება დასრულდა არა მარტო იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას...

ფიგარო... მისი კარიერის დასრულება დასრულდა არა მარტო იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას, არამედ იმის გამო, რომ მისი მხარდამხმარებლები სხვადასხვა დროს დაეხმარნენ მას...

გასაზარებლად გაიზარენ ქარხნის მუშაკები.

1960 წელს არტელი წარმოებთა გამსვილებსა და შეერთების ბაზზე ქარხნად გადავიდა და სამე წინ წავიდა.

დღეს ქარხანა 25 დასახლებს პროდუქციის უზენეს, რომელთა დანაშნულბება — დიქსაროს ქალს იოჯახო საქმის სწრაფად და ხარისხიანად გაციტებნო.

ლამარ იჩქიტბე უღებნა წარმოებანო ახალი პროდუქციის დანერგვა-აოცისებას. ქარხნის ლაბორატორიებში, რომლებსაც დუნბა ხუნენაშვილი ხელმძღვანელობს, ხდებნა გამოსაყენებელი მასალის გამოცდა.

ქარხანის ხელშეგრებუნა აქვს დადებელი საყოფაცხოვრებო ქიმიური პროდუქციის საცემორო სამეცნიერო-სამოცეტო ტექნოლოგიურ ინსტიტუტთან. ლამარა ამ ინსტიტუტის ხშირი სტუმარია.

დიდი ამოცანის წინაშე იდგა ქარხანა საიუბილეო თარიღთან დაცემობრებით. ქარხანის ასაიუსებელი ჰქონდა ოთხი სახის სხვადასხვა პროდუქცია. ოთხივე უკვე ააიუსებულა. ესენია ახაზანებისა და მომინანტრებელი ტურტლის საწმენდი სიბეჟე „ვინაილი“, თერაფელის სატრეტი ფუნელი — „ჩიაკა“, ხალჩბების საწმენდი სიბეჟე — „გორჩინი“ და მსუბუქი ატომანქანების საწმენდი სიბეჟე.

ქარხანამ საიუბილეო წელთან დაიკე-შირებნო: გაიჭყოიბნა ტარის ფორბა და მოცულობა. მინის ტურტლი შეიცვალა პოლიეთილენისაგან დამზადებული ტურტლით, რომელიც უფრო პრაქტული და

მსუბუქი სახლის ჰემოქსი

მის ახაზანაში სახელდახლოდ გაციტებულ თაროზე მოთავსებულმა სხვადასხვა ზომის მუცეთა კოლოდებმა და ბოთლებმა მიიტაცეს ჩემი ყურადღება. ერთ-ერთი ავიღე. წავეციტე — თბილისის საყოფაცხოვრებო ქიმიის ქარხანა, ავტოლის ზბატეცილი, № 66, „ჩიაკა“. მეორე მზარეს სატრეტი ფუნელის მზარების წესი და სხვა წარწერებია. ამ ფუნელის იყენებს, ალბათ, დისახლისი ასეთი თოვლითი სითხე რამ დაქრავს მის თეთრეულს. ხშირად იმის მეზობლების ჩურჩელი: საოცარი ქალია პირდაპირ, ორ ბავშვს ზრდის, მოუშობს და ოჯახიც როგორ სუფთად მოვლილი აქვს. საგულდაგულდ პრიაღებს მისი დანერგის მინა, ეს მინის საწმენდი სპეციალური სიბის „ნითხინოლის“ წყალობაა. ვსაიოცენებს, რომ იბრავს ასეთი ფერი და ბზინვარება ადგილობრვებში, თბილისურბა მასტაკამ მისცა...

მოვლილა მოზაიკის ფილებით მოპირკეტებული სააბაზანო, სამზარეულოს ბაკანი... მთიების დიასახლისი საწმენდი სიბისე „გორჩინოლ“ ხმარობს.

სისაიოვნოდ გამოიყურებნა მისი სახლის ყოველი კუნძული. ყოველი ნივთი, ავექი...

ინტერესი თანდათან მატებლობს, გავენო წარმოებას, სადღე ეს სარეტი და საწმენდი საშუალებებმა იხადებნა, რთულ ქიმიურ პრო-

ცეებს გაღის და სახედასრულებული მომზადებულად მიდის.

ზოგიერთი გულგრილად ჩუტვის მადახლის ვიტრინებში გამოფენილ ადგილობრივ ნაწარმს, თითქმის ვერც ამჩნევს, უცხუტის ეცებს...

მაგრამ, სინეფი, ნახეუ, როგორი კმაყოფილი დარჩებნო!

***

ალეაფის კარი ფართოდ იღებნა. შბა პროდუქციითი დატვირთული მანქანა გამოდის ქარხნიდან. ასეა ყოველ დღე. დღეში ორჯერ, სამჯერ, ქარხანაში დაბადებული, სხედასრულებული პროდუქციი — „მორი, აურისოლი“, „გედლი“, „ფლუნსქტალი“, „კლორიფოსი“ სატრეტიბეტიოდ ეგზავნებნა.

ქარხნის ტექნიკური განყოფილების უფროსი ლამარა იჩქიტბე კამბეტი წლის წინ მოვიდა აქ საშუაოდ. მამუნ ეს ქარხანა უცნაურული არტელის სიბით არსებობდა. არტელის პროდუქცია — თითო-ორიკა და სახელების სქირჩელი — დაბალხარისხოვანი იყო. უკმაყოფილო იყო მომუშავე პერსონალი, უკმაყოფილო იყო მომზარებელი და თვით ლამარაც. არტელში ორად ორი სპეციალისტი იყო: ლამარა და მთავარი ინჟინერი ივანე ლორთქიფანიძე.

მოსკოვისა და ლენინგრადის ქიმიურ საწარმოებსა და ინსტიტუტებში გამოცდილების

ზეპირი

მოსახლებულა. ფეხნალები შეუასო კოლონიის ნაცვლად პოლიტიკურის ვამკვირვებულ პაიქებთი ვაშოვა.

ჭარხნის სახელისთვის იბრძვის მისი ორის სამოქალაქოების კოლექტივა. საჭრის მრავალი სიხად იწერება. ჭარხნის ტექნიკური კონტროლის ფურისი, ინჟინერი ნოდარ დღონდი ამჟამად მუშაობს მომინაწერებელ პურტლის სარწმუნო პასტის და სხვადასხვა ფეხნალების შექმნაზე, ნელდელუ მასალად იყენებს სრლიად ახალ ნივთიერებას — ასკანებს.

ნოდარს დიდი და საპასუხისმგებლო საქმე აქვს, ჭარხნის მიერ გამოშვებულმა პროდუქციამ საბოლოოდ მის ხელში უნდა გაიაროს. ამოწმებს მის რეკორდ ვარჯიშს, ასევე ტექნოლოგიურ ხარისხს. ზოგჯერ უძლიერებს იწეს ინჟინერის და ლაბორატორიასთან ერთად ხელახლა შეკეთებს ახალს სარეალიზაციოდ გამაზებულ საქონელს.

ჭარხნის ოთხი ძირითადი სამაგრი იბრძვის მალდალასისთვის პროდუქციის მისაღებად. ჭარხნა ყოველდღე ვაგებებს ვადა-ზე ადრე, ვადაკარგებთი ასრულებს.

ბრძოლა შრომის პრეტუსი. ცისტერინი და სოთხ ცენტრალური ტრუმბოში მშოშმი ვადების, შემდეგ თვითდინებით ბრძოლა მხრავ რეპეტორში იტვირთება, ხდება „პროგრესის“ შეთობა, ზოგიერთი კომპონენტის დაშვება, სტრუქტურა შენარჯერი მინარჯებისას. აქედან ვადის რეგულირება, ვადა 5-6 საათს აუწინდება. ამის შემდეგ აჯერო შრომისმოყვარე, ვამერე აღმინაება — თბილისის სავაჭრო საბჭოს დებუტატი თინა ვერდულოვი, მარიამ არღალაშვილი, ახლავარდა მუშა ვაგონებით: კატო ხალხევაშვილი, ლუბა ხანგური, მერა ჭავჭავაძე (ისინი დღესწრებულ სწავლებებში პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში) და სხვები საბოლოო ფორმას აძლევენ პროდუქციას და ვაგებებს დიდი ვადაკარგებით — 150-160 პროცენტით ასრულებენ.

ბრძოლა ჭარხნის დირექტორმა ვაბატანე ჟუბიაძემ ვითარია, სოფელ ლლოში უკვე დაიწყო ახალი ჭარხნის შექმნაობა, ბრძოლა 1969 წელს ამუშავდება. ეს იქნება მშვიდარი, ტალახი შექმნაობით აღჭურვილი ქიმიური ჭარხნა, მისი სარეალიზაციის მსვლავრე, არსებულთან შედარებით, ოთხჯერ ვადა ვადდება. ერთი-ორად ვაგებდება პროდუქციის ხარისხი და ასობრტენენტ.

ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ახალდებმა ჩვენი დამსახურების შრომის ნაყოფიერება, ნაჯღებ დროს მოვანდომებთ რეცესებს, ხევა-წინას და მეტი დრო დავარჩება შეგავსებულად, ქმნისთვის, წინაგებისთვის, ტრელევიზორისთვის, კინო-თეატრისთვის, აი, მისათვის იბრძვის თბილისის საბჭოთა-ეპროგრესი ქიმიის ჭარხნა.

ზომ კეთილშობილური მზანაია

ამ რამდენიმე ხნის წინდა ვაგებთა, ვეგერინი თბილისმა“ გამოაქვეყნა ფოტო-სურათი. ამ სურათის ნახვის შემდეგ ვადავყვებით ვითხვდებით შეუთხრონი იმ ცოდნაში საქმიანობის მისაღებად, რომელსაც ფოტო-სურათზე აღმებდი-ლი ახლავარდები ეწოდენენ.

სურათი ვადადებულია 1928 წლის აგვისტოს ბოლოს. სურათზე არიან საბავშვო ბაღის მასწავლებლებმა მოსამზადებელი რესპუბლიკური კურსების მსმენელები.

საბავშვო ბაღის ვახსნას იმ დროს ვანსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა, რადგან დღის წესრიგში იდგა წარმოება-დაწესებულებებში ქალთა ფართოდ ჩაბნის საკითხი.

კურსებზე 16-17 წლის ასაკის 40-მდე სკოლადამოპრებული ქალიშვილი ირიცხებოდა. მაშინ ვანათლების კომისიარი მარიამ ორხელავილი იყო. რა დავაინიჭებს მის პირველ დარბევას, ორვა ვანსაკუთრებით საღამო ვაგებართოდ. საღამოზე ვრცელი სიტყვა წარმოთქვა მარიამმა.

17 წლის ვიყავი, კურსები რომ დავამთავრე, და ვანათლების სახალხო კომისიარიატმა ვირის მასრის სოფელ წითელქალაქის საბავშვო სახლთან არსებულ საბავშვო ბაღში ვამეზავნა აღმრუნდილად. მუშაობაში მთელი არსებით ჩავედი, არ ვყოველი ვენერატას, მიღებულ კოდნას, რაც არ ვიცოდი, იმისი არც კითხვა მესირცხებოდა და არც მასწავლას ვუვადრისობდი. ამ შრომის მსრუნველობას არ ვალებდენენ ჩემი უფროსი კოლექტივი ეკატერინე მარაბული და მარიამ ჯაჯანაშვილი (ამჟამად პენსიონერები, საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მასწავლებლები) შრომისმოყვარეობით და საქმის კეთებულებით ნაღვ მოვიპოვე ავტორიტეტი, ამირიანე ადგილობრივი საბჭოს დეპუტატად და უანგაროდ ვემსახურებოდი სოფლის მოსახლეობას. 1929 წელს სოფელი მთლიან კოლექტივიზაციაზე გადავიდა. სახელმწიფოს აკლდა პური, სოფლად ვეწოდით პურის დამზადებასა და თანხების მოზილიზაციას, თესვება და სხვა სამეურნეოდ და პოლიტკურკამპანების კამპანების მასტატორულად მასწავლებლებს მუდმივად ვგავანგრებდენენ სოფლებზე. თითქმის ყოველდღე ვადდიდით 7-8 კილომეტრით დამოწმებულ სოფლებში, მაშინ არც ვგზინი იყო კეთილმოწყობილი და არც არავითარი ტრანსპორტი არ ვეგინდა. ვადდიდით ვეგინთ, ვეგინასა და თოვლდობში.

მახსოვს, ერთ სოფელში პურის დამზადებაზე ვიყავი მისაგრებულად, ვაგრანზე პარტიის წევრები და კომკავშირელები, დავამუშავე 100 ფუთადებ პური. ის დამე სკოლამ ვაგავიღებთ და მეორე დღეს დამაზადებული პური საზეიმო ვითარებაში ჩავაგებოდი სახელმწიფოს. ამ საქმეში დიდი დახმარება გამიწოვა ადგილობრივმა მასწავლებელმა სახდრე ჯანგიერავილი.

1928 წლის ოქტომბერში, როცა ახალგაზრდა ვიყავი სოფელში, ვასკრეცლებულად მიმეცის ოცი ათასი მანეთის ობლიგაცია. სწრაფად უნდა ვავეცეცივარება, მაგრამ საქმეს აფერებდა ველომისი სიღარიბე. ვარდაკარ დავადიდიდი და ისე ვავეცეციდიდი ობლიგაციებს ზოგჯერ ვეღვის ქალები სასტრუქტურის ვეგინე არა ვეგავა ობლიგაციის შექმნის საშუალებაში, მაგრამ როცა ვითარება ავუსხსნიდი და ამასთან დავუშვებებდი, თქვენი ვაგვის მასწავლებელი ვარ-მეთუი, მაშინვე მთანხმდებოდნენ.

ვაგობდება კოლექტივის ჩამოყალიბება სოფელში. ბევრი ვეღვი მისათვებებით შევიდა კოლექტივის და ერთ-ერთ ვეღვლად ვეშაობდა. ზოგიერთი ვეღვი კი კულაკების ვაგვანის ვაგინდიდა და კოლმეურნეობას ვაურბოდა. ძნელი მუშაობა ვეინდობდა კულაკების ვაგვინის აღმოსაფხვრელად.

სამასოდ მიმანჩია ის ფაქტი, რომ კულტურული რევოლუციის მისათვებთან ჩვენი მასწავლებელი იდგნენ. მე ვებლმეღვანელებოდი წერა-კითხვის უცოდინარობის სალოკივადივი სკოლას.

წითელქალაქში ახლადგანსილი ჰედაღოტორი ტექნიკუმის ბინოლოთევა შემორჩეული ვიგინები ვევაგვით. პირადად მე 30 წონი ვადავეცი ტექნიკუმს. მთელი ჩვენი მოღვაწეობა იმ დროს მიმართული იყო იქივინა, რომ სოფლისთვის რამე ვარც ვავეგვითეობა, ლამაზად მოვეწევი საბავშვო ბაღი, ვაგვინებს ქიზობდათ ნიყორის ვაღვი. რანდებდაც მაშინ მოსახერხებელი იყო, ჩვენ მას ვაღწევიდით და საბავშვო ბაღებმა მთელი მოიპოვეს აღიარება.

საერთოდ, იმ დროს სოფლად მუშაობა ძნელი იყო: არ იყო პური, სამრეწველო საქონელი, უჭირდა სკოლის მოსახლეობას, მაგრამ იყო დიდი მონდომება და საქმის რწმუნება. ამიტომაც ვაღწევიდით ვამარჯებებს.

გიოვანა მხარაშიძე,
საქართველოს სსრ სკოლის დამსახურებული მასწავლებელი.

რისთვის შეპკრთი?!

დღენი გაქრნენ, აფერადდა წარსული,
ნაკვალვეი ვულში ჩარჩა იარაღ.
შენ რად შეტრთი? რად ხარ

ფერადვალული,
დრო წაედა, სიყვარული კი არა.
წამი მიპკრის სიგნაწილის ნატვარში,
თავლში დარღი ჩაწოლლია ზინდებდა;
შეგ შეუკი კრთის, როგორც ცეცხლი
ნაცარში —
ქარიშხლის დროს ზოგჯერ რომ

გაბრწყინდება,
რად იგონებ წამებს განვლულ ურობისას,
ან რისთვის გხურს თავი სევდით დახარო;
რისთვის შეტრთი?! თუ ჰალარაბ დღეოვია
გამოცოცხლდი, სიყვარული ვაბარო!
რისთვის შეტრთი?! თუ ჰალარაბ დღეოვია
დ მან გულში გავიჩინა იარა?!
ტ, ძვირფასო, ტრფობაჲ კი არ დავგვტოვო.
დრო წაედა, სიყვარული კი არა!

შენა უზღაბამ

წელს შესრულდა ათეტი ქალის —
ვერა შუბლაძის დაბადების 50 წლისა
და გარდაცვალების 10 წლისთავი. ამ
თარიღთან დაკავშირებით, საქართველო
სსრკ მინისტრთა საბჭოს 1967
წლის 19 მაისის დადგენილებით, ახა-
შის რაიონის სოფელ გეზათის სასოფ-
ლო ბიბლიოთეკის მიეყოფნა ვერა აშ-
ბაკოს ასულ შუბლაძის სახელი. პოეტის
მშობლიურ სოფელ გეზათში ბიბლიო-
თეკა 29 ივლისს გაიხსნა. საზეიმო მი-
ტინგს დაესწრნენ პოეტის ახლობლები,
თანასოფლელები და მწერლები. მიხ-
სენება ვერა შუბლაძის ცხოვრებისა და
შემოქმედების შესახებ გააკეთა მწერალ-
მა ანა ლეინიაშვილმა. მოგონებებით,
სიტყვებით და ლექსებით გითხვით გა-
მოვიდინებ ქართველი პოეტების, მის-
ტრულაბა, კ. ბობოხიძე, ნ. ნარსია, გ.
წერეთელი, ლ. სტეფანია, საშუაგადობა,
„ცოდნის“ თავმჯდომარის მოადგილე
ნ. ჰაბრიაკა, კ. მარქაის სახელობის სა-
ხელმწიფო რესპუბლიკური ბიბლიოთე-
კის სწავლული მდივანი ა. კოკია,
გეზათის საშუალო სკოლის მასწავლებელ-
ი დ. თათარაშვილი და სხვები. გეზა-
თელმა მოსწავლეებმა წაიკითხეს ვერა
შუბლაძის ლექსები. მიტინგზე მიღებულ
ქნა მწერლების: ნ. ტიხონოვის, გ.
მდიონის, დ. შენავლიას, ვ. ზეგინი-
ძის, მ. მაჭავარიანის დაუკუშები. დაღმეობ-
დამოტანავენ აკადემიკოსმა გ. აბულდი-
ანმა და სახალხო მხატვრებმა — ლ. გუ-
დიამოლომა, კ. სანაძემ და ა. ქუთათე-
ლაძემ.

დავუჯანმოვო

ამთხვეან გუგუშვილი

მეც მიწა!

კრთი ვითამუშებდი

ენახე ჩემი ლდიგოს
პატარობის სურათი,
ხელში კობტა თეთრინი,
ველყარყარა სურათი.

ვეთხარ — „ასე პატარა
ხეთუ მართლა შენა ხარ?..“
რა კარგი იქნებოდა
დღდა მამინ მენახა.
პაწაწინა ბავშვები
ერთად ვითამუშებდი.

თხის ბიჭი და ერთი გოგო ჰყავს ნა-
ტოს. ბიჭები დღდს ჰყვანან — თიერე-
ში და ჩალისფერქორიანებში. გოგო კი,
გოგო იამზე, ნამდელი მამა. ისეთივე
ფართო, შავი თვალბი, ისეთივე სქელი
წარბები, ისეთივე შუბლი, დღდაც უკოც-
ნის თვალბს, შუბლს და ვითობება:
— ვისი გოგო ხარ?

— ვისი ვეშავია, ორი წლისაა და მა-
ინც დიდი ვეშავია. გულს არავის დასწ-
ქაქტს.

— ყველასი! — წამოიბახებეს.
— ვისთან გინდა თამაში? — აქ კი
შემტეველ სიმაროლუს იტყვის:

— კობტა ბიჭთან!
— უფროსი ბიჭი თირმეტი წლისაა —
კობა. ის უკვე ვაგაცობს, უმცროს ძმებს
ძეგარეულობს.

მისი მომდევნო ათი წლისაა — ქო-
რია, ის უფროს ძმს ბაძავს.

მისი მომდევნო რვა წლისაა — ივე-
რი. ისიც უფროს ძმებს ბაძავს.

კობტა ბიჭი კი ექვსი წლისაა. თავი-
სებური ბავშვია, მეტად კეთილი, ყუ-
რადლებობია, ალურსაბი.

რასაც ეს ბიჭები აკეთებენ, იამზე-
საც ის უნდა. ამიტომ შთილი დღე მისი
ძახილი იმის:

— მიც მიწა!
მისი წლების ნაპირზე ცხოვრობენ.
როცა ბიჭები საბანაოდ დაპირებენ წას-
ვლას, — მეც მიწა! — ატირდება
იამზე. ისევ კობტა ბიჭი მიუბრუნდება,
ხელს მოხვევს და ეტყვის:

— ნუ ტირი, მე წავიყვან! — უგო-
სები გაიქცევან, კობტა ბიჭს კი ხელმო-
კიდებული მიჰყავს იამზე წლებს საპირ-
ზე, იქით, სათოვან ძმები ეკულებს. მოგ-
როვნებს დიდ ქუბებს, სკამივით გააკეთებს,
წედ თავის მიასწავს დაუფენს და ეტ-
ყვის:

— დავაქვი!
ამიტომ უყვარს იამზეს კობტა ბი-
ჭი. კობტა ბიჭსაც უყვარს იამზე. მისთ-
ის (ვეცხლმეც კი ჩადებბა.

იამზე მოხერხებულად დაჯდება, კობ-
ტა ბიჭი გაუადვილა, ნღვათი ჩაიყოფსუ-
მალავეებს, მერე თავს ამოკოფოს, დას
გამოხეობებს და გამოხეობებს:

— ჭიტაკა! — იამზე მერცხლის ბარ-
ტყავით შემუჭვილებს და ხლებს მისკენ
გაშვებს. ძმებიც მათ სიახლოვეს ჭყუშ-
პალაობენ.

ჰიგოქსავი წინდება

მაგ სათვალეს მეც რომ
მათხოვედიმ, ბებო,
მოგიტყოფი წინდებს
მართლაც სანაქებოს!

ნელი დარსაძალიმა

ცოცხი

ცუბრი, იცი, ბებიო,
რატომ გიჯავრდება? —
სულ ფესსაცმებს დავებებს,
როცა დილით დებბა...

ცუბრი, შენ თუ გრცხენია
ფე ვისთვე ბებო მარგოს;
ფესსაცმელი გიყვინა
შენი ფეხის სარგო.

ლ. ლ. ჯ. ც. ნ. კ. ი.

ბარია კიურის დაბადების 100 წლისთავის ბაჲში

ერთხელ კობა ბიჭმა იფიქრა: სულ ჩვენ ვბანაობთ, იაშუე კი ფუფუნავ სვრ ისეგულებს ცოდვაა გოგო, მაგას პატარა ზღვას გაუფუტეთ და იქ იტყუშებალადებსო. ზღვის ნაპირზე ქვიშაში დაიწყო ადგილის ამორღმავება.

— რას აკეთებ? — გამოსძახა ივერი.

— პატარა ზღვა უნდა გაგაქვით!
— რათ გინდა? — ეკითხებოდა ქობია.

— იაშუე უნდა ვაბანაო.
— ჩვენზე გიშველით! — შესძახეს ივერიმ და ქორიან და მათაც დაიწყეს ადგილის ამორღმავება. ამოაღრმავეს იხხელა, რომ იაშუე ჩატყულიყ. შემდგმ მუშეებით დაიწყეს შიგ წყლის მოგროვება. ითიფოს ზღვაც ემხარებოდა ბიჭებს: გამოეჩინებოდა ტალღა და ამორღმავებულ ადგილს წყლით ამოვსებდა. მაგრამ გაბრუნდებოდა ტალღა და წყალიც ქვიშაში ჩაინიჭებებოდა. ბევრს წყვადნენ ძმები, მაგრამ წყალი ვერაფრით ვერ მოაგროეს.

— რას აკეთებ? — შეეკითხა უფროსი ძმა კობა.

— პატარა ზღვა გვინდოდა გაგვექვითინა, იაშუეს საბანაოდ. წყალი ვერ მოგაგროეთ! — უბასუბეს ძმებმა.

— ევე! — ქვიშაზე წყალს რა გააჩერებს, ბატებო! ბანაობა უნდა? დიდ ზღვაში ვაბანაოთ! კაბა გაანდვიდინე! კობტა ბიჭმა იაშუესთან მიიჩინა, კაბა გასადა, დაეკავა და თავის მაისურაც უდაღო. იაშუეს ხელი მოჰკიდა და ზღვასთან უფერ ახლოს მოიყვანა. კობამ იაშუე აყვანა, შუბლზე აკოცა და ჰკიპოა:

— ბანაობა გინდა? — იაშუმე მავრად მოხეცა კისერზე ხელები და თავი დაეკანტურა. კობამ იაშუე ისე დიოქორა, როგორც მამამ ასწავლა. ზღვის ზედაპირზე დააწვიანა.

— იაშუე, განაწიდე ხელები და ფეხები! კობტა, უტყენე როგორ უნდა! — შეუძახა ძმამ.

— მიყურე, მიყურე! — შესძახა კობტამ იაშუეს ხელები ფიქრობით გაშვალა და უტყენა, როგორც უნდოდა. იაშუმე მაც სწონა პაწონა თათები, მტკაებიც რამდენჯერმე ააწყაპუნა წყალში და მერე კობას კისერზე მოხეცია.

— აღარ მინდა! — დაიძახა.

— ძღოვს არ წამოყდა, აღარ მინდა! — გაივიანა კობამ და ძმებს დინჯად მიმართა: — დღეს ვყოფი!

ვეფრი კობტამ თავისი წიგნის — „კიურების ოჯახი და რადიკალიზაცია“ — შექმნილობის შირი სკოლოდოგეაია-კიურის „მეცნიერების პრინციპა“ უწოდა. ვეფრი კობტანი პირადად იცნობდა მას.

მარია კიურის ორჯერ მიენიჭა ნობელის პრემია ერთხელ, 1903 წელს, ჭკართან, პიერ კურისთან ერთად ფიზიკაში მუშაობისათვის, მეორედ — 1911 წელს ქიმიკში მუშაობისათვის. ჭვემით მოგვივაჲს ძალიან მოყულდ ვეფრი კობტრის ნაშრომი მარია კიურის შესახებ.

მარია სკოლოდოვსკაია

მარია სკოლოდოვსკაია დაიბადა 1867 წლის 7 ნოემბერს, ვარშავის ძველ ვარტალში, ფრტების ქუჩაზე. მამათბის მათემატიკას და ფიზიკას ასწავლებდა. ოჯახში ოთხი გოგონა და ერთი ვაჟი იზრდებოდა.

მარიას ძალიან უყვარდა ღებთა თამაში, რომელზე მასზე ცოტათი უფროსები იყვნენ. მას ქონდა არაჩვეულებრივი მემორიყება, იყო მტრწინაობაზე და თავის ასაკთან შედარებით ძალზე განვითარებული.

მარია ცხრა წლის იყო, როცა ოჯახმა პირველად ჩაიცვა წყვი. 1876 წლის იანვარში ტებო. ბრძინა და ზონია ავიდ გაზდნენ ერთად. გადარჩა მხოლოდ ბრძინა.

მარია სკოლოდოვსკაია, რომელმაც მწვედვდ განიცავდა მუღლის სიყვლიდი, დღითიდღე უსუსტდებოდა. 1878 წლის 9 მაისს სიყვლიდმა გასოსტყავ იგი თავის ახლოვლებს. მარია მამინ მხოლოდ თრთამტებ წლებს იყო.

თექვსმეტი წლის მარია სკოლოდოვსკაია მედალზე დამთავრა გიმნაზია. 1884 წლის სექტემბერში ის შინ დაბრუნდა და ჩაიძირა დაბალკლასი ინტელექტუალური ცხოვრების ატმოსფეროში.

მას თავისი პატრიოტული და შეხიზრული ოცნებების აბდობა სურდა. ის დიდხლო არალტეკალურ „მეფინანჯ უნივერსიტეტი“, რომელიც სახელგანსრდა პოლენდებმა დაარსეს და ახლც „მოხალისე“ პროფესორები ლტქვიეს კიბუბოზდნენ სასოვადიგობრივი და სახუნუნამტვეფული მეცნიერებდინა

ბრძინათბინას რომ ფული გაეგზავნა, რომელიც პარიზში მდებრინას ვუფუბოდა, მარია იწვიეს მარჯავებულობას ეტროფი ოჯახში. თავის მხრად ბრძინა ფიქრობდა, რომ გქმინა გახებოდა და აღემეცნებოდა მარია ვსწული სობრბობა, და აი.

მარია პარიზშია. ის ავლენს ბრწვინავლუ შესაძლებლობებს მეცნიერებაში. 1894 წელს მარია სკოლოდოვსკაია შეხვდა პიერ კიურის.

პიერ კიურისა და მარია სკოლოდოვსკაიის პირიხნობა

რადიუმის აღმოჩენა

პიერ კიურისთან შეხვედრამ ღრმა შოთბატდობემა მოხებინა მარია სკოლოდოვსკაიას, ასეთივე გრძინობა დაეფუფა ახალგაზრდა ფიზიკოსსაც. პიერ კიურემ მამინევე იტრბო, რომ შეხვდა ისეთ ქალს, რომელიც გაიგებდა და მასთანარება მის მეცნიერულ მიწწრადებებს, ზორცა შესაძლებლად მოსოცებებს ბენიერებაზეც. ეს შესაწინავე შესაძლებლობა რომ არ დაეკარგა, მან შეხვედრადნენ რამდენიმე კვირის შემდეგ ოთხჯო მარია სკოლოდოვსკაიას ცოლად გასკოლოდა.

ამ წინადადებამ მარია გულგრკადად არ შეხვედრინა. მაგრამ მან განაუტყუა 1894 წლის აბრადლებების ბენიერებამ ერთად პოლენდებში გატეტრბინა. იმედი ქონდა, რომ მომორებით ყოფნიას უწელი გატეტრეფუდა ეველადფრინა და მასმაც აუბსნიდა თავის მღობმარტობას. ის არც ქმინებდა. მამამ თვითორვე ურჩია მარია შეხვედრას ცოლად ახალგაზრდა გარბნეს.

„არდადებების შემდეგ მეგობრობა ჩვენს შორის მტკიცდებოდა, ჩვენ მას უფროსობდობდობით, რადეანაც თითოეულმა ვიცოდით, რომ ვერ ვიყოფიდიტ ცხოვრების უკუფრთ თამაშეზგარს. ამიტომაც ჩვენი დაქორწინების ამბავი გაიანგავა. იგი იმედა 1895 წლის 25 ივლისს.“ — წერდა მედღობში მარია კიური.

მეუღლეებს შორის ღრმა ურთიერთფიყვება დამყარდა. ეს იყო არა მხოლოდ ორი ერთმანეთის მოყვარული ადამიანის ურთიერთფიყვება, არამედ ორი მაღალნიჭიერი მეცნიერისაც, რომელიც წილად ხვდათ დიდი ბენიერებაც — ერთად აღბეჭინათ რადიკტივობა.

მეუღლეებს შორის შრომის განაწილების შემდეგ ახალგაზრდა ქალს წილად ხვდა ქმინარი საბუშაობები. ზოგჯერ მას ეტროფებოდა 20 კილოგრამა ნედლეობის გადამამუშავებელი კოხუბოზოდა. სარდაფში მაცენ სამუშაო ატმოსფერო იყო, მოუღებულ ყოფილდ ელემენტარული პრობლემას ცოლქმირი სახლში დაღლილი რომ ბრუნებოდა, შინაც აუტრებელი სკმე ხეღებოდათ პიერის

მთიშვან ხარიაზვიდი

ქვეყნის კონსტიტუციის პროექტი

მეორე ხელშეკრულების საფუძველზე ამ იმედითაა, რომ მოსამართლე იქნება.

რადიუსის აღმორჩენელ ცენტრ ნებით ადრე იქნებოდა განდგარა ირანს. მანამდე და შენელებული ყურადღებით ადევნებდა თვალს თავის პატარა გოგონას.

1898 წლის 17 ოქტომბერს შეცნობებია აკადემიის ანტირუმინული მარია კიური მიერ კიურისთან და გუსტავ ბეილიანთან ერთად აქვეყნებს ცნობილ განცხადებას, რომ მათ მიერ შეწყვეტილი ნივთიერებები აღმოჩნდა ასახილ ელემენტი და წინადადებას იძლევა — ამ ელემენტს ეწოდოს რადიუმი.

თორმეტი წლის ბედნიერი ცხოვრების შემდეგ, რომლის შედეგადაც ქვეყნად ორი გოგონა — ირანა და ევა გაჩნდა, 11 წლის არაქვეყნობის შემდეგ მათი ცხოვრება დიდი მწუხარებას: სამედიცინო სხდომიდან დაბრუნებისას პირ კიური კანცენტრაციის მოსვლა და დიდიუა. მუხარებთი უღელმედილი მარია ფრანსუაზა არ ასეის, ზრდას ორ წელს და აგრძელებს მეცნიერულ მუშაობას. 1906 წლის 13 მაისს პარიზის უნივერსიტეტის საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტის სამედიცინო მიიღო გადაწყვეტილება: შეინარჩუნოს კონსტიტუცია პირ კიურისთვის გასწავლით კიურისა და მისი ხელმძღვანელობა გასასცეს მარია კიურის.

სოციალური პიკაპლე კიოსხელოს დაშინა პარი

„...ღმერთი უნდა დაწველებული 1906 წლის 5 ნოემბერს, 13 საათის და 30 წუთზე. — იგივეს მარია კიურის ყოფილი მოსწავლე კატრინ მულეროვი. ხალხის უსამართლო ტყვეობა მოაქვდა სირიის წინა მიოდანზე დაკლებული ახალგაზრდა კაცია პირველი საათისთვის გააღეს. ფორსის დიდი აუღიბებია ხალხთი გაიქცა.

იქ იყვნენ მალაღობი საზოგადოების წარმომადგენლები, მასობრივი, რეპორტიორები და ფოტოგრაფები, ფრანგები და უცხოელები, ახალგაზრდა ქალმეცნიერები პოლიტური კოლონიდან და რამოდენიმე სტუდენტი. მივიდნენ ცნობილი მეცნიერები, მარია კიურის ახლო მეგობრები.

მარია აუღიბებიაში შემოვიდა დანიშნული საათზე. დამსწრეები მუხარებდა თავიები მისებრდნენ. იგი ძალზე გაფორმებული ჩანდა, ცხვად უნარად შეიქცა კაბა. ჩვენ უფლებადი მის გამოცხადებულ მუშაში, შეეუღლა ოქროსფერი თმით.

დამსწრე ანტიტერორისტული მის იტყობა იგი იყვნენ, რომ ჩვეულებების თანახმად, ახალი რეფორმის მალდობის გადასუბიდა ფაკულტეტის ხელმძღვანელობას, მიინტრას და რადიუსული სიტყვილი მოსწავლეობა თავის წინამძღვრად. მაგრამ მარია კიური მტკიცებით ხმაზე მოეწი თავისი ლექსით ამ ადგილზე, სადაც პირ კიური შეუქცებია.

მარია კიურის შეინარჩუნებდა ესმოდა, რა საზიარებობა წინამდე დადებულად კაცობობა, თუ რადიუსი პიკაპლეში მუხარებდა ხელში, იგი დიდ დანაშაულად მიიჩნეობდა მეცნიერებათა მოწვევის გამოცხადებას ნერვების მიხედვით.

1923 წელს გარდაიცვალა დიდი მეცნიერი.

არც თუ ისე დიდი ხანია, რაც თქვენი ეურნალის ფურცლებზე წაგივითხე წერილი: „საქმი მანას ელოდება“, წაგივითხე და ჩემი მოსამართლე ბავშვობის მომავლიდან. ძალზე შემეცოდა ჩემ ბედსზე შეიქცეო ბიუენა. ჩემ ბავშვზე შეიქცეო შეიქცეო, ვიქციო არა, ის ბიუი ათასჯერ ჩემზე ბედნიერია, ბედნიერია, რადგან, როცა მამა მოეხატებოდა, შეუძლია გაიტყოს, სადმე ჩაესაფრდეს და შორიდან ჭურღლად მაინც შეხედოს. მე კი 13 წელია სარეცელზე ვარ მოხატული, 13 წელია ველო მამას, ველო და შეიქცეო, მოვა, მოვა თუნდ ერთი საათით, ერთი წუთით, რომ შეიქცეო შეიქცეო მანველის, ტუბილი სიტყვა მიიხრას, ვამაზინვეს...

მე აღდასან 18 წელი შემისრულდა ვაკაცი შევიქცეო, რომ მაგრამ, რომ იცოდეთ, როგორ შეიქცეოდა მამის მტკიცე ხელი. რამდენიმე წელს მამის ცაცისათვის სათქმელი... რამდენ რამის ცოცხად გულში და ისედაც დარჩენილი გაიკავებოდა დასი ვერ ვუძებო. ვერ ვუძებო. მაგრამ დედა მისი თვლი გულთამილიყო...

...რა ბედნიერი ვიყავი მამით, როცა ერთ ჭურჭელზე ვცხებოდილი მე, დედა და მამა ყოველ დღეს მოუთმენლად ველოდი მამის სასმარობიდან დაბრუნებას, კისრისტეხით ჩაქრული კიბეებზე, მაყვარება მას ძლიერ მელაყებზე ნაიაბა. ჩემ შემსურე დედას მუდამ ბედნიერების ღიმილი ვერას სახეზე.

მეტი ავატყურობამ და მამია ხელი. ჯერ დიუნებრტია დამეპარია, ამას კიდევ დიუნებრტია დამეპარა. დიუნებრტია გამართულდა და მოსართობის უნარი წაიერთვა.

დედა ცნობილმაღვარი თვალუბით ეხებუქცეოდა მამას, თორთი თბილისში წაგივითხედილი სასმარობა-დღის. მამა ჯერ ჯიბეობდა, მეც დღისამინება და ტუბიბული გაემეზარება შეველებების ასახლად, ვუძებრდ კი სასმარობა წაიდა ჩვენთან, წაიდა უბუნად. წაიდა უბუნად...

სანტერტობა, როცა მამაჩემს ოჯახის დანერგვა გადაწყვეტდა, გრთობდა თუ არა მიწით, როგორი საბორო იყო ჩემთვის მისი სიასბლოც, სითბო და ყურადღება, ფიქრობდა თუ არა, რა დიდი ტრამვისა და უბუნებრების წინაზე მაყვებდა?

ჩემი კანტიბოლოა დღითი-დღე გაუარესება. ამაღნი უბუნებრების მომწერე დედა ამრდობის დაგმაცხება, მაგრამ ძალბოზე მოყვარება, დამავალი ხელი და ქუთაბიდან ჯერ ობილისში, ბავშვ-

თა ბიბეული საავადმყოფოს ნერვიული განყოფილებაში მომავება, მეც ვეფიფიფიფი იბარბა იგი. თავის შეველებდნენ და წმობლურ სიყვარულს არ მკვლენდნენ ჩემთვის სრულად უტყობი ციცილი აღმინებო. ვინებოთ ყოველ ღიწეს მამობდნენ ჩემი სიყვარულის გადამარჩენად. გადამარჩენას კიდეც, მაგრამ სასმარობი განეკურნება მუცლებული აღმინებო...

მამა! მამაჩემს ერთბელაც არ უკითხავს ჩემი ამაღი.

...ინებლადწყვეტილბა დედამ ათი წელი ბატარა სასმარობი ციცილი, მაგრამ ერთბელაც არ დღე-წილია. ერთბელთი რაც მამა ასარება, ეს იყო ჩემი ბეჯითი სწავლება...

მეათე კლასში ვიყავი, როდესაც დედას გულს უბუნებო, — ტუბობა, გადიალბა... მისი სიყვარული ბუნებზე ცედა. მუხობებებს ამის შესახებ მამას აცნობეს.

მომ არ გგონია, ჩამოვიდა? მიმაღლაც კი მოხატება. მაგრამ კარგ აღმინებებს რა გამოვლენა ჩვენს ქვეყანაში მივლი სკოლის კოლომტეტი დარბზბა ჩემ დასამარბებლად. ერთი ჯგუფი ჩემთან რომ მიარევიბოდა, მეორე დიდი უკვლავა. შეგობრების დიდი ზრუნვის შედეგია, რომ დედა გადებარა და მე კი ვერცხობის მელობი დავამოვარე სასმარობი სკოლა და ქუთაბის პედაგოგორ ინსტიტუტში გავცხვენე საბუთები.

ის იყო გამოცდებისთვის ვენსადებოდი და ყოველ დღე ველოდა სასმარობი სადამოვლ კომისიის წევრებს. მამაჩემმა ახალი უსიამოვნება დაგვაცხება თავის: წარსად სასამარობის წინადაც და მიიხობება რადგან ჩემს შიგლის 18 წელი მუხარებდა, იგი უკვე სრულყოფილია და თავისი რჩენა შეუძლია, აღმინებია მოუხატებო...

ნოუი სინდისი არ ქვეინდა დღითლი მამას, როცა ციცილიდა სასამარობი შეცნობილი შეეცხება და უკანასკნელი ლექსა წაიკვლია აივად-მყოფი დღისი მუხარებე ხიბობის შეილიათობა...

თუცა გაეცხება ცენტრბლი სჯობის, სიამოვნებით ვიციდებ ურას იმ კამკებზე, ურას ვიციდებ ველოავრებო, ოღონდ მამაჩემს ვერასწობის თუ არა, სიამარობის გრთობას მაინც ქვირდობა ჩემ-დამ, ერთბელ მაინც შემოვლი ჩვენს ბიბის კარი, ვინებლი მაინც მოსულოდ ჩემს სასოლოდან...

13 წელია ველო ამ დღეს, ველო ამ წუთებს, ისე კი არ მოიხობა მამის აღმინებების მაყვარება ქვე უბუნე მყერბი. ქვეს კი არც სიყვარული შეუძლია და არც სიამარბული...

მეზილოვის ფონდი

ჩვენი რესპუბლიკის ქალებმა გულთან ასლთ მივიღეს ვიქტორია და არაბეთის ქვეყნების ქალებისა და ბავშვების მიმართ ხედი.

ამ და ისრაელის აგრესიის მსხვერპლად დასახმარებლად სამტრედიის რაიონის ქალებმა ა. წ. 1-ელი სექტემბრისათვის მშვიდობის ფონდში შეიტანეს 1878 მან. მათ შორის განსაკუთრებით თავი გამოიჩინეს სამტრედიის ბაშმის სართავი ფაბრიკის მუშებმა: თინა არველაძემ, ნელი ბანძაძემ, გალინა დობუშვიდამ, ნანი ჩაჩუამ, ცისანა ჯაყაძემ, როფა გიორგაძემ, ზაირა გულიშვილმა; კულისის საქოვი ფაბრიკის ქალებმა: ნანი კობრიძემ, ნინო მიხეილაშვილმა, მალინა შენგელიამ, ნაზი ცომიაძემ, ლილი შენგელიამ, ლია ხახიაშვილმა, თინა მიქაძემ, ნაზი რუხაძემ; ძაფსაღებ ფაბრიკაში, ხე-ტყის გადამამუშავების კომბინატში, სოფლის მეურნეობის სამმართველოში, აგურის ქარხანაში, რკინიგზის სადგურში, დაფნის კომბინატში, აფთიაქში, საქაჭარობის სამტრედიის განყოფილებაში და რაისაწარმოებში მიმუშავე ქალებმა.

მშვიდობის ფონდში შეიტანეს თავიანთი დანაშოვები: საქართველოს კპ ქარელის რაიკომში მიმუშავე ქალებმა — 38 მან;

ქ. ფოთის შრომელებმა: აგრაფინა კაჭარავამ, ვალენტინა

ბიჩინჯოვი, ლუბა ანდელაკამ, თამარ ელიგულაშვილმა და სხვებმა — 933 მან;

ქ. ცხინვალის მუშა-მოსამსახურებმა და ქალთა აქტივმა: ოლა პარასკევიამ, ელენე კაკოევამ, ენებე ჩოჩიევამ, ნათელა ნიგარაძემ, ნათელა გავლოვამ, იულია ხუთაგურაძემ, თამარ ყურაშვილმა, ირა კოხავეზა და სხვებმა — 667 მან;

ასალციხის რაიონის ქალებმა — 323 მან.

სახსრების შეგროვების საქმეში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს: ასალციხის საავადმყოფოს ექიმმა თინა გიორგაძემ, მასწავლებელმა მარო მესხელმა, საყოფაცხოვრებო სამმართველოს მუშაკებმა: ოფელია ელისაშვილმა და ნანული ალექსიშვილმა, ლენის ქარხნის მედიკონემ თინა ფოფხაძემ, გერსამკურნალოს თანამშრომელმა ემა არაბიანმა, საქოვულტკენიის ასალციხის განყოფილების მუშაკებმა, სბავებო ბაღის გამგემ თინა შუბაშვილმა, სასტუმროს დირექტორმა ანა კატკოვამ, აჭყურის სასოფლო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ქეთევან გველსიანამ და სხვებმა.

ხულის რაიონის ქალთა კომიტეტის ინიციატივით ვიქტორია და არბი ქალებისა და ბავშვების დასახმარებლად მშვიდობის ფონდში შეტანილია 500 მან.

მშვიდობის ფონდისათვის სახსრების შეგროვება გრძელდება.

ქალთა უნივერსიტეტი

კითხვა: ვემთად გალის ჩაის ფაბრიკაში. დაუსრულებლად ესწავლობ სობების სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში. ლაბორატორიულ სამაოლო ლექციების დროს დირექტორ ფულს არ გვიწავლადრებს იმ მიზეზით, რომ აგადახარჯა გვიქვით". ვახოვი განვემარტოთ, რამდენად სწორია დირექციის მოქმედება?

რ. ნაყოფია, ვალო.

პასუხი: სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1959 წლის 2/VI № 720 დადგენილების თანახმად, უმაღლეს სასწავლებელთა და უსწრებლო განყოფილების სტუდენტებს, რომლებიც წარმატებით ასრულებენ სასწავლო ვეგებს, დამატებით შევებულმა ხელფასის შენარჩუნებით წელიწადში ეძლევათ ერთხელ, ლაბორატორიულ სამუშაოებსა და სხვა გამოცდების ჩასამარებლად I და II კურსის სტუდენტებს — 30 კალენდარულ დღე, ხოლო III და შემდგომი კურსების სტუდენტებს — 40 კალენდარულ დღე. სას-

წავლებლის ადგილზე გამგზავრებისა და უკან დაბრუნების დროს ჩათვალად.

დირექციის მიერ შევებულმაზე უარის თქმა „თანხების გადახარჯვის გამო“ არ არის სწორი.

კითხვა: აქვს თუ არა ქალს უფლება გასაოცებისა ქორწინების მოწონებაში გატარდეს თავის საყოფარ გვარზე?

მ. ნემსაძე

პასუხი: საქართველოს საქორწინო, საოჯახო, სამეურვეო კანონთა კოდექსის 141-ეუბლის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 6/IX ბრძანებულებისა და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1956 წლის 16/VI ბრძანებულების თანახმად ქორწინების რეგისტრაციის დროს შევებულებს შეუძლიათ განაცხადონ, რომ მათ სურთ იქონიონ ქვრის ან ცოლის გვარი, ანდა დაიტოვონ თავიანთი გვარი.

კითხვა: სასამართლომ ჩემს ყოფილ მეუღლეს ორი ბავშვის საზრდო ყოველგვარი შემოსავლის ერთმანამედს გადახდა დაიკისრა. იგი კოლმეურნეობის ბუხსატეორია, აქვს მაღალმოსავლიანი საკარმიდამო ნაკვეთი. გოხოთ მშაპსუბოთი, აღმინტე მართუ ხელფასიდან უნდა იქნეს გამოენგაომებული თუ მოპასუხის. ყველა სხვა შემოსავლიდანაც?

ვ. ლიფავა, სამტრედიი.

პასუხი: სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1967 წლის 21/VI ბრძანებულების VI მუხლის თანახმად, იმ პირს, რომელიც სასამართლომ გადაწყვეტილებით იხდის შვილის (ან შვილების) სარჩენად აღმინტე ხელფასიდან და ამასთან მას აქვს შემოსავალი საზოგადოებრივი მეურნეობიდან, დამხმარე მეურნეობიდან ან საყარმიდამო ნაკვეთიდან, შეიძლება გადახდეს აღმინტე ხელფასის სახით ამ მეურნეობიდან შემოსავალზე განსაზღვრულ უფლად თანხა, რომელსაც სასამართლო დაადგენს (გაომინტე იმ საზოგადო და ამასთან დამხმარე მეურნეობის შემოსავლიდან, რაც მოპასუხის წილად მიიღოს).

რვა სა ქ

უწყობს უცხო სხეულის მოხედრა ზემო სასუნთქ გზებში, პირნაღები მასის გადაცედას სასუნთქი, ნაეთით მოწამვლა და სხვა. ორგანიზმში მოხვედრილ მკერბთა ცხოველყოფილობას მეტეორად ზრდის ბავშვის ცეცხლზე, ზოგჯერ ფილტვების ანთება სხვა რომელიმე დაავადების გართულების (გრძობი, კუნწაწლის აშლილობა, დონენტერია და სხვა) შედეგია.

დაავადება იწყება უშალობით, უძილობით, ეინანოზით, სიცხის მომატებით, ზოგჯერ — სურათითა და ხველით. შემდგომში ამას ემატება სუნთქვის გაძნელება და მცირედ გამოხატული სილურჯე ცხვირტუტის

სრულიად გაუმართლებელია ექიმის გამოთხაზებულ სხვადასხვა წმობის, განსაკუთრებით ანტიბიოტიკების (პენიცილინისა და სტრეპტომიცინის) თვითნებური გამოყენება, რადგან მათმა არარაციონალურმა ხმარებამ შეიძლება ზიანიც კი მოუტანოს ბავშვის ორგანიზმს. არასწორად დაწვეულ მეტერნალობა სწორად ასანარბილებლად დაავადების მიმდინარეობას და გავლენას ახდენს დაავადების გამოსავალზე.

ფილტვების ანთების წინააღმდეგ ბრძოლა ძირითადად ორი გზით უნდა წარმოებდეს: პირველი მიზნად ისახავს ბავშვის ორგანიზმის გამძლეობის სრულყოფას, მეორე

პედიკარის ანბანი

ფილტვების ანთება

ფილტვების ანთება ანუ პნევმონია ჩველ ბავშვთა ასაკში საკმაოდ ხშირია. განსაკუთრებით ხეცვლება იგი შემოდგომის მიწურულში და გაზაფხულის დამდეგს. პაერის ტემპერატურის, ტენიანობის, ბარომეტრული წნევის ცვლადობა და სხვ. ხელახარულ პირობებს ქმნის ამ პერიოდში ფილტვების ანთებით დაავადებისათვის.

ფილტვების ანთება ყველა ასაკში გვხვდება, მაგრამ რაც უფრო მცირეა ბავშვის ასაკი, მით უფრო ხშირია ამ დაავადების შემთხვევები, რაც ჩველ ასაკში ბავშვის ორგანიზმის ნაკლები გამძლეობით. არის განპირობებული.

არაწესიერი კვება, განსაკუთრებით ხელოვნური კვება, წარსულში გადატანილი დაავადებანი (გრძობი, კუნწაწლის აშლილობა), აგრეთვე რაქიტი, ჰიპოთარფია ანუ ბავშვის წინაში ჩამორჩენა და ამ უჯანსაღეულ ხანებში შედარებით გავრცელებული კუნწაწლის დაავადებით კიდევ უფრო აქვეითების ორგანიზმის გამძლეობის უნარი.

ფილტვების ანთება იწყება სპეციფიური მიკრობი, რომელიც პნევმოკოკის სახელითაა ცნობილი და რომელიც ბავშვის ორგანიზმში ხელდება ზემო სასუნთქი გზებით დაავადებულ პირთან კონტაქტის შემთხვევაში, ან ამ მიკრობებით გაბინძურებულ პაერით. ფილტვების ანთება ხშირად ვითარდება გრძობის გამოწვევი ვირუსითაც. ზოგჯერ ფილტვების ანთება იწყებს სხვა მიკრობული (სტრეპტოკოკები, სტაფილოკოკები და სხვა) ამ უჯანსაღეულ ხანებში მატულობს სტაფილოკოკური პნევმონიების რიცხვი, რომლებიც შედარებით მძიმედ მიმდინარეობს და ნაკლებად ემორჩილება მეტერნალობას. ფიქრობენ, რომ ეს ვარაუზება ანაბიოტიკებით, ექიმთა პერიოდისის რაობი მსმულებით ხმარების და მისი არარაციონალური გამოყენების შედეგი უნდა იყოს.

ზოგჯერ პნევმონიის განვითარებას ხელს

არეში, რომელიც ძლიერდება ბავშვის ტიროლის დროს. თუ მეტერნალობა დროულად არ დაიწყო, ტემპერატურა მეტეორად მატულობს, სუნთქვა კიდევ უფრო ძნელდება, ბავშვს სუნთქვის ცხვირის ნესტოებით ენებება, რადგან შეფარდება მაქას და სუნთქვის შირის, მაქასთან შედარებით სუნთქვა ხშირდება, იწყება ქოხინი, სილურჯე ცხვირტუტის არეში ანუ ციანოზი მეტეორად მატულობს, ბავშვი ფერმკრთალია, მივარდნილი და თუ დროზე არ აქნა მიღებული ზომები, ვითარდება ზოგადი ინტოქსიკაციის სურათი, ცნობიერების დაბინდვით, კრუნჩხვებით და სხვა.

რაც უფრო პატარაა ბავშვი, მით უფრო შემწმენველია დაავადების ნიშნები. ნაადრევე ასაკში ფილტვების ანთება მოცულბა უსიტეობლად კი მიმდინარეობდეს, რაც სრულიად არ გამოიხატავს დაავადების სიმძიმეს. ხშირად ბავშვებს, განსაკუთრებით დღენაწილად და ახალშობილ ბავშვებს, მხოლოდ სუნთქვის გაძნელება ანუ ქოხინი და ცხვირტუტის არეში მსუბუქი სილურჯე აღენიშნება, ან მხოლოდ ქუჩინი გამოჩენილი აქვთ პირიდან, მაგრამ ეს ნიშნებიც კი გამოვლელი ექიმისთვის საკმარისია დაავადების დასასმელად. მეორე მხრივ, რაც უფრო პატარაა ბავშვი, მით უფრო მეტადაა გამოხატული ზოგადი ინტოქსიკაციის სურათი. მხირდელ ბავშვებში ფილტვების ანთება მხოლოდ ზემო სასუნთქ გზებსა და ფილტვებს აზიანებს, მაშინ, რაცა ჩველ ბავშვებში სასუნთქი სისტემის გარდა შეიძლება დაზიანდეს გულ-სისხლძარღვთა, სპლენის მომხმარებელი და ცენტრალური ნერვული სისტემა. ამის გამო არარაციონალური დაავადების, კუნწაწლის აშლილობა, კრუნჩხვები და ა.შ.

ყოველივე ზოგადიწმენვის გამო, პირველი სიმუბეჭე გამოძლევისთვის სიარული სავირობა დღეყოფილვე მიზანშეწონილი იქნება. და მით უფრო ადრე, რაც უფრო პატარაა ბავშვი.

ინფექციის თავიდან აცილებას. ბავშვის ორგანიზმის წინააღმდეგობის უნარი ბევრად არის დამოკიდებული კვების რეჟიმზე. ეს უნარი მეტეორად ქვეითდება, როცა ბავშვი ხელეაფერ კვებაზეა, განსაკუთრებით, 4 დღეზე დასაკვი.

ამიტომ, ით უნდა იქნას ცოტა რძე აქვს, საკვითა ბრძოლა რძის გამოწვევების ანუ ლაქტაციის გასაძლიერებლად, კვების რეჟიმის ორგანიზება, ვიტამინებისა და ფერმენტების დანიშვნა, მძიმედ უკადრების შემთხვევაში უნდა გადაიყვანოს ბავშვი შერეულ ან ხელეაფერ კვებაზე.

როგორც მუნებავი, ისე ხელეაფერი კვების საჭიროა, ზუსტად დავიკეთო კვების რეჟიმი, დროულად დაუწინაშო ბავშვს ხილუელისა და ბოსტნეულის წვენები, ვიტამინები, დამატებითი საკვები.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს აგრეთვე სუფთა პაერზე უყვანს.

ჩვენს პირობებში ბავშვის პაერზე გავყავა დასაშვებია წლის ყველა სეზონში, თუ არ არის ძლიერ ქაჩინანი ან წვიმაინა ამინდი. უკვე ერთი თვის ბავშვი დღეში ორსამჯერ მიანი უნდა გავიყვანოს პაერზე 15-20 წუთით. შემდგომ ეს დრო კიდევ უფრო გაიძლებს. აუცილებელია ყურადღება მიექცეს ოთახის პაერის სისუფთავესაც. ბავშვის ოთახში დღის შემტვის ნაწილს სასრებლად შეუღებულ უნდა იყოს. არ შეიძლება ოთახის გააფარება.

არ არის მიზანშეწონილი ბავშვის მოძრაობითი აქტივობის შესუღებლა, ბავშვს მაგრად შეხვევა. აქვანში გაუძლებითი ზურგზე წოლის გამო ფილტვის ქვემო ნაწილებში ადგილი აქვს სისხლის შეუღებულს, პაერაციის პირობების ვარაუზებას, და ეს ხელს უწყობს ფილტვების ანთების განვითარებას.

ზოგი შემთხვევა ზედმეტად ფუფუნის

ბავშვს ეს ბავშვები სრულიად შეუჩვენებელი არიან სიცოცხეს, ამავე დროს ძლიერ ოფლიანდებიან და ხშირადაც ცივდებიან. გარდა ამისა, საჭიროა სისტემატური ყურადღება მივაქციოთ იმ დაავადებათა წინააღმდეგ ბრძოლას, რომლებიც აქტიურდებიან ბავშვის ორგანიზმის გამძლეობის, ცერძობ, ყურადღება უნდა მიექცეს რატივის სწრაფ-ნაღმებო პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა და უკვე ანტივითარებულ რატივის შემთხვევაში, ანტირატიკული მეურნალობის ჩატარებას.

ზოგჯერ ბავშვებში ფართოდ უნდა იქნეს გამოყენებული ტანჯარები. ცოვი წყლით დაზუჯვა და ორგანიზმის გამაყვავებელი სხვა საშუალებანი.

ფოტოების აბთვის თავიდან ასაცილებლად საჭიროა ბავშვი მოვარდიან ინფექციის წყაროს. თუ ოჯახის რომელიმე წევრს აქვს გრიპი, ზემო სასუნთქი გზების კატარი ან სხვა დაავადება, საჭიროა ბავშვის იზოლაცია. ავადმყოფმა დედამ ბავშვთან ყოფნის პერიოდში, განსაკუთრებით ბავშვის კეცხისა და შეხვეების მომენტში უნდა ატაროს მარლის ნიღბი.

რაც მთავარია, დავალებს პირველი ნიშნების გამოჩენიდან დასაწყისვე უნდა მიემართოთ უნძის ექიმის და, თუ საჭიროა, ბავშვს დროულად მოათავსოთ საავადმყოფოში. დამსვენებელი მეურნალობა, თანამედროვე მულაერ სამეურნალო საშუალებათა გამოყენებით, საშუალებას გვაძლევს თავიდან ავიცილოთ დაავადების არასასურველი გართულებანი.

დოკტორი ნ. ხიზაძისთან

კოსმეტიკა სუსსიან ფლიეზი...

ზამთარი საბის კანი განსაკუთრებულად მოვლა სჭირდება. სიცხე, ქარი, თოვლი ცუდად მოქმედებს კანზე, მით უმეტეს, თუ ბერქ დროს ატარებთ ღია სის ქვეშ. ამიტომ, კანსაფარი რომ არ დაგიზიანებთ, გააჩვენებთ ზამთრის კოსმეტიკის თავისებურებებს.

ქუთხში გასვლის წინ არ არის საჭირო კბრის დაბანა წყლით ან სახეზე მკვებავი კრემის სანაზი. წყლისაგან და მკვებავი კრემისაგან ღარჩხილი ნაბი, რომელიც ყოველთვის შეიცავს წყალს, ქუთხში სწრაფად ცივდება, ირთულებს და ხდება კანისთვის არასასურველი მუხენ სითბოვაცემა და წყალაკემა.

კანი ხმება, შრება, ზედაპირულ ფენაში ჩნდება პატარი ნახტებები, რაც თავის

შირიც იწვევს კანის აქერცვლას. ნანა, მშრალი კანს მიდრეკილება აქვს ნაოჭებისა და ნაკეცებისაკენ.

ყველა ეს პირისახეს აძლევს ნაკლებ მიზიდვლივ, მიზიერებულ იერს. ამიტომ მშრალი კანს კიდევ უფრო მეტი ყურადღება სჭირდება.

ღილით, ძილის შემდეგ გაიხალისეთ სახე გრილი, სასურველია, ანაღვლიანი წყლით. თუ ძალიან მშრალი კანი გვაქვს, წყალბ მუერით რბე (3/4 ჰქუი წყალი და 1/4 ჰქუი რბე). დაბანის მაგერ შემდეგა გაიწმინდეთ სახე რომელიმე ცხმიოვანი ღონისით. ამის შემდეგ 15-30 წუთით წაისვით მკვებავი კრემი („იანტარი“, „პიტატენი“, „ეოსტორიკი“, „აბლანი“, „მუსკიტი“). შეუწველო კრემი მოიშორეთ ქალღლის ხელსაწმენდით, რის შემდეგ სახეზე გადაისვით ღლის კრემის თხელი ფენა („კრასნია მოსკვა“, „სხენიკა“, „კრისტალი“, „პარაბენი“, „ბელანდენი“, „ნიეია“, „მოლოდისტი“). ეს კრემები კანს იცავს მკაცრი ატმოსფერული ზემოქმედებისაგან. ბოლოს შემდეგ სახეზე ჰუდრი გადაისვით.

თუ ცხმიოანი კანი გვაქვს, ღილით, პირის დაბანის (შეიძლება ტუალეტის სპანი-თაქ) ან ღონისით გაიწმინდის შემდეგ (ღონისით ასტარტი, „რიესკი“, „უტრო“ და სხვ.) 15-30 წუთით წაისვით კრემი „იდელი“, „დასკა“, „მოსკოსკი“, „ლენინ-გრადსკი“, „ულობკა“, „სლოვანი“, შემდეგ კრემს მოიშორებთ ხელსაბოლო და წილის-კბთ ზემოწამითოლო რომელიმე ღონის-კრემის თხელ ფენას, შემდეგ კი — ჰუდრს. თუ სახეზე რატიკოვანი ფერისაქმელები გვაქვს, აუცილებლად მიმართეთ ექიმ-კოსმეტოლოგს.

ზოგჯერ შეიძლება ღილი ხნით მოგიდგეთ სუსსიან ამინდში გართ ყოფნა, განსაკუთრებით, მოციფურავეებს. მეტობლამერებს, ტურისტებს.

ამ შემთხვევაში განსაკუთრებით საჭიროა საბის კანის დაცვა მოციფინისაგან. ქუთხში გასვლის წინ სახეზე წაისვით მუსკენ-ზორის ზეობი, შერეული აბუსლათინის ზეობით თანაბარი რაოდენობით, ან ბატის ჰქინი ან კიდევ ღორის მუცლის ჰქინი (ბატის გაწმენდილი ჰქინი ან ღორის მუცლის ჰქინი დაჭერით წყრილად, ჩაყვრით ტოლანში). ჩაღვთი წყლის ქვაბში და დავით ნელ ცეცხლზე. გამწვანი ცხიმი დობაბდში გაწურეთ და შეინახეთ გრალ ადგილში.

ზოგიერთს ზიანი ღდეგებში, სულგობია, ზამთარი იქნება ზედაფულა, პირფილი ან პიგმენტური ლაქები უჩნდება. ამის თავიდან აცილებად შეიძლება: ზამთრის ზიანი ღდეგ, ქუთხში გასვლის წინ, სახეზე წაისვით დამსვენებელი კრემი „ლუჩი“ და ჰუდრი. ჰუდრით იწება შეერითო 10 პროცენტო სა-ლოლი ან ქინქინა. ოღონდ გასზოგედეთ: ეს დამსვენებელი საშუალება მოქმედებს არა უმეტეს სანი საათისა.

ექიმ-კოსმეტოლოგი
0. შარბიძე

ახალ- გაზრდო- ბის ლომის ხნა

განა შეიძლება თქვენსმეტინდნ ოცდაბუთ წლიდგე ასაკს ვაგახვხული არ ვუწოდითო? იგი კუმეპირიოც ვაგახვხული ჰგავს. მაგარი, როგორი უნდა იყოს ქალბოვილი ამ წლებში? მუქუნა? ძალიან გამაღარი?

ჩვეულებრივ, ზოგიერთი მომხმომ ამ დეფემტებს არც აქცევს ქერობას ურჩადებს. „გაიზრდება და გამოცივდებაო“. ფიქრობენ ისინი. მაგრამ მეტრსმეტი სიმსქენე, შესაძლოა, შინაგანი სეკრაციის ვირცეკალია ფუნქციის მოშლის შედეგი იყოს და სიგამბდრესაც ჰქონდეს თავისი სერიოზული მიზეზი. ერთი სიტყვით, ორივე შემთხვევაში ექიმის ჩარევა სასურველია, ხოლო შემთხვევის დახმარება — აუცილებელი. ექიმის მიერ დადგენილი რეგენი ზუსტად უნდა შესრულდეს, წონას კი სისტემატური კონტროლი უნდა გავყოს.

ფეროქმალბიანი კანის მქონე ქალიბოლები უნდა ერიდონ ცხმიოან საცხებებსა და შოკოლადს. არაბოცა შემთხვევაში არა შეიძლება ფეროქმალბის გამორწყვა!

თუ ქალიბოლის დაბლა დამსვენებელი მკერდი აქვს, აქცე უნდა მოვიშველოთ ექიმი, რომსლაც, საჭიროების შემთხვევაში, შეუძლია ჰორმონალური მეურნალობის დანიშნა. მაგრამ ყველა მკერძალბის აუცილებელია დღეში ათი წუთი დეფემის ვარჯიში — მხრებისა და ზურგის კუნთების გამაყვარება. კარგია აგრეთვე სიმძიმების ატება და ხელებით წრული მოძრაობის შესრულება. მოკლე, მრუდელ ან მსუქანი ფეხები თითქმის გამოუსწორებელი ნაკლია. მაგრამ სპეციალური ვარჯიშისა და ველისბოდუთ

ს. ი. ხუჩუა სიძეძეძე,

უბნისპირა

საქართველო

ვინც ხის ძირში დაიხვეწა — ხის დამარგველიც გაიხვეწა.

ვინც თავი შეირცხვინაო — სოფელიც შეირცხვინაო.

ზღვაზე ხილი იმან გადო, ვინც ქვეყნისთვის თავი დადო.

კაცო, ნუ იწამ მტრობას — გამოაკლდება ერთობას.

იგი კაცი რა კაცია, ვინც უწინარა წარმაცია.

მაშინ ვარგობს თვალმაზარა, როცა გულმაც გაიზარა.

რკინას ცეცხლში გამოწვრითან, კაცსა ჭირში გამოცდიან.

უწინარა კაცის ტარება, მიწასაც დაუწარება.

ხეც არ გახმება დარგული, სასოფლო შარა-გაზედილო.

შეკრება დიმიტრი ბონაშვილმა

ა. ენაძე

ა. ენაძე

ბ. ენაძე

შუბღოშების გასწორება

ჩვენი ტურნალის მ. წ. ნოემბრის ნომერში მე-18 გვერდზე შოთავებული წანა გვარიშვილის ლექსის სათაური უნდა იყოთხზოდეს ასე: „ჩადრებს ტოკოკონა“, ამავე გვერდზე დახვედლი ლექსი „ჩამოვლდე შეგლობის დრისადა“ იკუთვნის აფხაზ პოეტ ქალს ნედლი თარხას.

მე-11 გვერდის პირველი სვეტის ბოლოდან მეორე ახზავის პირველი სტრიქონი უნდა იყოთხზოდეს ასე: „თითქმის ექვსი წელი დახუცო მაროშ ციხეში“ (წერილი „მაროშ ბოკორიძე“).

ბარბაქანე — „მეფე მართლში“. მხატვარი მ. მახარაძე.

რედაქტორი მარია ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: ნ. გურგენიძე, მ. კალანდაძე (პ. მგ. მღვიანი), წ. კვაჭაძე, თ. ლაშქარაშვილი, ვ. სირაძე, ქ. სიხარულიძე, ნ. შალუტაშვილი, ლ. შენგელია (მხატ. რედაქტორი), თ. წერეთელი, ნ. ქავთაშვილი.	საქ. კომენტარული კომიტეტის გამოცემლობა
-----------------------------------	--	--

რედაქციის მისამართი — სულხან-საბას ქ. № 15. ტელ. №№ 9-50-39, 9-98-71, ფიხ. ფორმ. რაოდ. 1,75. პირობით ფორ. რაოდ. 5,3. ხელმოწერილია დანახვედლად 17/XI, 1967 წ. ქალაქის ზომა 60X92. ტირაჟი 100.000. შეჯ. № 4036. ტე 02325. ფასი 80 კპ.

საქ. კ. ც.-ის გამომცემლობის პოლიგრაფიკომბინატ, ლენინის ქ. № 14.

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ეურნალი „საქართველოს კალია“
Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сакартвелოს კალია»
Издательство ЦК КП Грузии.

ბემსტი მ. ხუხაშვილი
მუსიკა მ. ცაბაძისა

სიბუჯი ობადესე

დავალ მუდამ მოხობლული
შენი თილისით.
ვეძებ და ვერსად ვპოვე
მე სხვა თბილისი.

მოვიარე შორი გზები,
სად არ მანწივდა.
ვეძებ და ვერსად ვპოვე
მე სხვა მთაწმინდა.

რავინდ ფიქრმა უფლი მიმიღ
გაღმინისლოს —
მომაგებებ მზეს და იმედს,
ჩემი თბილისო.

რომ დაგტოვო ერთი დღითაც,
მომენატრები.
სულში მუდამ შრიალებენ
შენი კლარები.

Andante - cantabile

და ვაე მუდამ მოხობლული შენა თილის-ითი კეჟი-პე და ვეხ-სად ვპოვე მე სხვა თბი-ლი-სი ვე-ჟი-ჟე და

ვეხ სლ ვპო-ვე მე სხვა თბი-ლი-სი მთ-ვია-სე ჭო-ჩი გე-პი საღაჟ მო-წვიბ-და ვე-ჟე-პე და ვეხ-სად ვპო-ვე მე სხვა თბი-წმინ-და

1. ვე-ჟი-პე და ვეხ სლ ვპო-ვე მე სხვა თბი-წმინ-და
2. სყოღი მე-ღამ ში-ა-ღე-ბენ შე-ნი ჭა-ღი-ვი

ИНДЕКС 76178